tiyatro
eserleri
36

Ahmet Kutsi TECER

KÖŞEBAŞI

KÜLTÜR
BAKANLIĞI / 1268

KÖŞEBAŞI

KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINLARI/1268
Tiyatro Eserleri Dizisi/36

KÖŞEBAŞI

(3 Perde, 2 Tablo)

Ahmet Kutsi TECER

Kapak Düzeni/ Dr. Ahmet SINAV

ISBN 975 - 17 - 0771 - 4
© Kültür Bakanlığı -1990

Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 6.12.1990 tarih ve YAPKUR 928. 1.2855 sayılı makam onayı ile birinci defa olarak 5.000 adet bastırılmıştır.
Atak Ofset - ANKARA

KİŞİLER

(Sahneye Giriş Sırasıyla)

BEKÇİ
BİR KADIN
SÜTÇÜ
SÜT ALAN KADIN
BOYACI ÇOCUK
KAHVECİ ÇIRAĞI
SİMİTÇİ
EBE
MARANGOZ
BAKKAL ÇIRAĞI
BAKKAL
ÇÖPÇÜ KADIN
YABANCI
EKMEKÇİ
KAHVECİ
ESKİCİ
BEYAĞABEY
GAZETECİ
BEYBABA
ORTA YAŞLI KADIN
BELEDİYE MEMURU
SEPETLİ KADIN
TORBALI KADIN
HAMİNNE
MELON ŞAPKALI
KALAYCI
GARSON
DİDON SAKALLI
KIRANTA ADAM
FAVORİLİ PİPOLU GENÇ
ÖĞRENCİ ÇOCUK
HOPPALA KIZ
YENGE HANIM
MUHTAR AĞABEY
FAKİR ANNE ve ÇOCUĞU
BİRİNCİ TAVLA OYNAYAN ADAM
İKİNCİ TAVLA OYNAYAN ADAM
BİR POLİS
PAŞAZADE
BİRİNCİ İŞÇİ
İKİNCİ İŞÇİ
ÇALGICILAR
MARANGOZUN OĞLU
BİR GENÇ KADIN
BİR GENÇ ERKEK

Cenazeye Gelen Cemaat
Müşteriler
Çeşme Başına Gelenler
Çalgıcılar
Akşamleyin Evlerine Dönen İşçi, Esnaf vs.

Sahne, İstanbul'un eski semtlerinden birinde bir üç yol ağzı, bir köşebaşıdır. Sağda, set üzerinde, bahçeli, asmalı bir kahve. İhtiyar, eski bir ağaç bütün bahçeyi gölgelendiriyor. Sol tarafta, kahve ile karşı karşıya, bitişiğinde çıkmalı bir ev bulunan bir bakkal dükkânı. Çıkmalı evin köşesinde bir sokak feneri. Kahvenin bitişiğinde de, kapısında "Ebe Kevser" yazılı bir tabela bulunan cumbalı bir ev vardır. Buradan itibaren sokak, bakkalın önüne kadar, tamir yüzünden kapalıdır. Yol üzerinde, yığılmış molozlar, çukur yerlerden geçilmek için tahtadan iskeleler ve bir levha görünür: "Yol kapalıdır". Üzerinde de kırmızı camlı bir işare feneri.

Dipte, tam karşıda, sağdan ve soldan gelen iki sokağın dirsek yerinde bir çeşme başı. Çeşmenin iki tarafına doğru demir parmaklıklı pencereleriyle eski Osmanlı üslubunda bir duvar; duvar ardında da servilerle çevrilmiş küçük bir cami, bir minare görünür.

BİRİNCİ TABLO

Siyah bir perdenin önü, sahnenin bir tarafında sokak feneri yanar, Mahalle bekçisi, bir elinde zincire takılı düdük, salına salına sahneye gelir.

BEKÇİ - *(Yalnız)* Tam yüz otuzdört gece bu gece. Her gün merkeze bir pusula... *(Eli ile gösterir.)* Bu kadar kâğıt eder yahu! Üç yüzden iki yüzü düş bir kere: Kalır iki yüz. Altmış beşten düş otuz dördü: Otuz beş olsa, kalır otuz, demek ki otuz bir... İki yüz otuz bir gece var daha yıl olmak için! Hey gidi dünya hey! Neler, ne hesaplar var. Bu dünyada! Okumuş adamlara canım kurban. Benim gibi cahil adam neye yarar? Ola ola olursun bir gece bekçisi. *(Bir sigara yakar.)* Ne dersen de: Ha gece bekçisi, ha mahalle bekçisi. İster geceyi bekle, ister mahalleyi. Bir şey bekleyeceksin ya, bekle. Hırsızlık olmasın, onu mu? Yangın olmasın, onu mu? Mahallenin rahatını bozan olmasın, onu mu? Neyi beklersin? Hep kötü şeyleri mi? Kime sorsan mahalle bekçisi geceleyin mahallede olacak kötülükleri bekler zanneder. Yanlış! Mahalle bekçisi tatlı uykuları bekler. *(Gerinerek esner.)* Ne tuhaf şey uyumak! Sabahleyin havada ışık sızdı mı benim uykum gelir. Hem kat-

merli uyku... Mahallenin bütün uykularından toplanır, toplanır da sabahleyin sanki gözkapaklarımın üstünde birikir... Gündüzün patırtısı, gürültüsü kulağıma girmez. Ama geceleyin, rahat döşeklerinde uyuyanların mışıltısı sanki kulağımdan çıkmaz.

(Gezinir.) Yüz otuz dört gece! Vay babam vay! Hesaba bak! *(Bir düdük çalar, uzaktan bir düdük sesi karşılık verir...)* İşler rahat... Bu semtte kaç mahalle varsa biz o kadar bekçiyiz... Mahalleli isterse bizi bey gibi yaşatır.

Yalnız şu sokakta var on sekiz hane. Şu sokak on bir tutar. Bütün sokakları say, ikiyüz tutar. Kimi evden on, kimi evden yirmi. Bari gece üzerine hesap etseler.. Ne gezer. Bizimki de nankör zenaat. Karşındakini kandırmaz. Öyle ya, kırk yılda bir işi düşecek de bana koşacak. Yok, hani şikayet olmasın halimizden. Bahşişi falan da eksik olmaz... Bayramıydı, ramazanıydı... Hem eve beş, on kuruş kalır, hem bana. *(Bir düdük çalar.)* Boş ver! Bu gece devriye falan yok. Komiserin, muavinin, hepsinin dalgası var. Bize angarya yok ya, sen ona bak. *(Bir köpek ulur.)* Bu da bir işaret ya, dur bakalım...Hayırlısı.. *(Fenerin altına doğru eğilir.)* Bu fener diplerini, doğrusu çok severim. *(Saatine bakar.)* Sabaha az var. Şöyle bir dolanıncaya kadar sabah... Havada ışık sızmaya başladı mı, döner bizim köşebaşına gelirim. Bizim çopur ustanın çırağı kahveyi açar. Kül ateşinde bana bir kahve pişirir. Onu içeriz, uyku iyice basar. Kalkarım. Bakkalın çırağı da kepenkleri kaldırmak üzeredir. Ondan da bir avuç şeker yahut helva, yahut bir dilim kaşar... Allah ne verdiyse. Eh işte böyle sabah olur geceler! *(Gezer.)* Neler, neler var şimdi bu evlerde! Katıla katıla ağlayan çocuklar... İnim inim kıvranan hastalar... Mışıl mışıl dinlenen başlar... Bu saatte ışık yakıp oturan uykusuz ihtiyarlar... Güneş doğmadan sıcak

yatağından kalkıp ev işi gören hamarat kadınlar... Neler, neler! *(Bir tren düdüğü. Bir katarın geçişi)* Kimi gelir, kimi gider. Kimi konar, kimi göçer. İşte böyledir bu mahalleler... Dünkü çocuklar kocaman adam olurlar. Eskiler gider, yeniler gelir. Didiş didiş, yine bu dünya.

Değişen ne sanki? Yirmi yıldır bekçilik ederim. Yine o mahalle, yine o mahalle... Şöyle bir dolanmalı. *(Düdük çalar sonra yürür. Sahneden çıkmak üzere iken uzaktan bir kadın sesi "Bekçi! Bekçi" diye çağırır.)* Tövbe estağfurullah!... *(Bir genç kadın koşarak gelir.)*

KADIN - Kuzum bekçi baba! Bize bir hekim bul. Hastamız ağırlaştı. Şurada bir doktor vardı, o da bu gece bir yerde nöbetçi imiş... Ben başkasını bilmiyorum, kuzum bekçi baba!

BEKÇİ - Allah şifalar versin! Ama bu vakit? Sabaha az kaldı ya... Çok mu ağır?

KADIN - Konu komşu başucunda bekliyor.

BEKÇİ - Hangi ev?

KADIN - Macit Bey.

BEKÇİ - Ya? Vah zavallı vah... Epeyce zamandır hasta idi. Demek ağır...

KADIN - *(Ağlarken)* Aman bekçi baba, bir doktor...

BEKÇİ - Allah'tan ümit kesilmez. Gel...

(İkisi birlikte sahneden çıkarlar.Sokak feneri söner. Perde açılır.)

BİRİNCİ PERDE

Öğleden evvel

Perde açıldığı vakit, seddin üzerinde kahvecinin çırağı iskemleye çıkarak bahçedeki ampulleri düzeltmekte, bakkalın

çırağı da, elinde süpürge, dükkânın önünü temizlemekle uğraşır. Bir dilenci, caminin duvarı dibinde, kımıldamadan oturur. Civardan geçen bir tramvayın gürültüsü. Zaman zaman yoldan gelip geçenler, vapur tren sesleri. Kahvenin karşısına rastlayan sokaktan sütçü girer.

SÜTÇÜ - Süt! Süt!...

(Bakkalın bitişiğindeki çıkmalı evin penceresinden bir kadın başı uzanır.)

SÜT ALAN KADIN - *(Yüksek sesle)* Sütçü! Sütçü! *(Kapıya çıkar. Sütçü kapı önüne kadar gelmiştir.)* Nerde kaldın ayol, öğlen oldu. "Mama mama" diye çocuk ağlayıp duruyor.

SÜTÇÜ - Eh, dünya bu! Dün sabah uğradım, sütünü bıraktım, adamcağız sağdı. Bu sabah uğradım sütünü bırakmaya, ölmüş... Dünya bu! Dokundu içime hanımefendi...

SÜT ALAN KADIN - Vah! Vah! Kim acaba?

SÜTÇÜ - Macit Bey!

SÜT ALAN KADIN - Sahi mi? Ah, ne iyi adamdı!

(Konuşmaya devam ederler.)

(Bir boyacı çocuk, sandık omuzda, ebenin evinin önünden gelir, kahveden dolaşarak camiden tarafa doğru yürür.)

K.ÇIRAĞI - *(Yirmi beşlik bir delikanlı. Boyacıya)* Hayrola?

BOYACI - *(Giderken)* İş yok mahallede, tramvay durağına gidiyorum.

K.ÇIRAĞI - Şu yollara bak! İş olur mu burada?

(Saksılarla meşgul olmaya başlar.)

SİMİTÇİ - Hani ya simit! Taze simit!...

(Bu sırada cami tarafından gelen ve sırtında bir marangoz zembili taşıyan bir adam ebenin kapısını çalar.)

EBE - *(Geçkince bir hanım; cumbadan başını çıkarır.)* Ne var oğlum?

MARANGOZ - Hayırlar. Bizimkisi, eli kulağında...

EBE - O kadar telaş etme... İlki değil ya bu?

MARANGOZ - Beşinci...

EBE - Allah'a emanet...

MARANGOZ - İşe geç kaldım bu yüzden... Ağrı sıklaşırsa sana

haber gelir. Kuzum ebe anne...

EBE - Allah'a emanet! Merak etme...

(Marangoz selam verir, uzaklaşır. Ebe saksılara bakar, pence reden kaybolurken bir şarkı sesi duyulur.)

B.ÇIRAĞI - *(Onsekiz ondokuz yaşlarında; kahveci çırağına seslenir.)* Nuri ağabey, sormuyorsun sen neden geç kaldın diye. Bu gece sinemaya gittik.

K.ÇIRAĞI - *(Seddin ucuna gelir.)* Film güzel miydi?

B.ÇIRAĞI - Lorel Hardi. Sen de git gör. Çok komik.

K.ÇIRAĞI - Bereket ustan bugün gelmedi. Yine borçlu kovalamaya gitti galiba.

B.ÇIRAĞI - Ustayı kızdırırsam bir daha izin vermez. Şurda biraz helva ayırmıştım bekçiye, o da kısmet değilmiş.

K.ÇIRAĞI - Kahvesini yaptım, içip gitti.

B.ÇIRAĞI - Ben geç kaldım.

K.ÇIRAĞI - O da geç kalmıştı.

B.ÇIRAĞI - *(Merakla)* Bir şeyler mi olmuş?

K.ÇIRAĞI - Macit Bey... İşte o...

B.ÇIRAĞI - Öldü mü?...

K.ÇIRAĞI - Bu gece... Sabaha karşı...

B.ÇIRAĞI - *(Kahveden tarafa yaklaşır.)* İyi adamdı doğrusu.. Ne zaman eve bir şey götürsem boş döndürmezdi.

K.ÇIRAĞI - Çoktan beri kahveye çıkamaz oldu idi.

B.ÇIRAĞI - İhtiyardı çok.

K.ÇIRAĞI - Yirmi senedir tekaüt.

B.ÇIRAĞI - Ne tekaüdü?

K.ÇIRAĞI - Mal müdürü.

B.ÇIRAĞI - Bir kızı, bir de karısı... Başka kimsesi de yok.

K.ÇIRAĞI - Biraz paraları var. Ev de kendilerinin.

B.ÇIRAĞI - Nerden olsun paraları? Usta geçen gün söyleniyordu "Borçları yükseldikçe yükseldi, bari aydan aya verseler" diye...

K.ÇIRAĞI - Hekime ilâca çok para döktüler.

B.ÇIRAĞI - Kızını kocaya verseydi bari...

K.ÇIRAĞI - Zor iş... Bir tanımayan olursa...

B.ÇIRAĞI - Neden, Nuri ağabey?

K.ÇIRAĞI - Adı çıktı mahallede.

B.ÇIRAĞI - Nuri ağabey, bu laflara sen inandın mı?

K.ÇIRAĞI - Öyle ama, bir kere dile geldi. Zaten anası da... *(Bu sırada bakkal köşeyi dönerek oflaya poflaya dükkâna gelir. Elli beşlik, tıknaz, başı ayaz, hafif bir şive ile konuşan bir adam.)*

BAKKAL - *(Kasketini iterek çırağına.)* Vay külhanbeyi vay! İşi gücü bırakıp çene çalıyorsun, ha! *(Çırak tıs tıs geri gider.)* Kaçıncı oldu bu? *(Kahveci çırağı masalarla meşgul olur.)*

B.ÇIRAĞI - Şey, usta sinemayı anlatıyordum.

BAKKAL - Bir daha geceleyin sinemaya falan gitmek yok. Bu, son! Anladın mı?

B.ÇIRAĞI - Usta...

BAKKAL - Adam olmaya niyet ettiysen böyle hava cıva şeyleri unut. Hem paran ziyan olur, hem uykun. Sabahleyin de işine geç kalırsın.

B.ÇIRAĞI - Usta...

BAKKAL - Bizim zamanımızda güneş doğduktan sonra dükkân açılmazdı. Beyaz ipliği siyah iplikten seçen zamanda açar. açarsın. Geç kaldın mı, o gün esnaf birbirine "Falan ustanın bir sıkıntısı var galiba? Gece hastası mı, ölüsü mü, ne oldu acaba?" diye sorardı..

B.ÇIRAĞI - Öldü, öldü!

BAKKAL - Kim öldü?

B.ÇIRAĞI - Macit Bey..

BAKKAL - Ben de senin bir şeyin öldü sandım. Ben ne söylüyorum, sen ne anlıyorsun? Macit Bey'in ölümünden sana ne? Sen vaktinde gel işinin başına,aç dükkânını, düzelt camekânını, yerleştir çuvallarını.. Şey sahi Macit Bey mi ölmüş? Vah vah! O da gitti desene? Belli idi zaten halinden. Bir tarafı hiç tutmuyordu. Yüzü de biraz çarpılmıştı ya... Kimden duydun?

B.ÇIRAĞI - Nuri ağabey söyledi. Bekçi babadan haber almış..

K.ÇIRAĞI - *(Yanlarına gelir.)* Bu gece sabaha karşı, sizlere ömür! Bekçiyi hekime,eczaneye koşturmuşlar, ama fayda etmemiş...

BAKKAL - Bir sürü masraf!

K.ÇIRAĞI - Biraz paraları var... Ev de kendilerinin...

BAKKAL - Kendilerinin, kendilerinin ama o da rehin. Emniyet sandığına. Para ne gezer? Bir tekaüt maaşına bakıyorlardı. Borçları yükseldikçe yükseldi. Bari üç aylıkları aldıkça biraz verselerdi...

K.ÇIRAĞI - Hekime ilâca çok para döktüler...

BAKKAL - Ben buna kızarım işte. Hekime ver, ilaca ver. Hekime ver ilâca ver.. Sonra da yine ölüp gider insan... Üstelik de geriye bir sürü borç.

K.ÇIRAĞI - Veresiyeyi kestiniz miydi, usta?

BAKKAL - *(Kendi çırağına)* Sen işine bak külhanbeyi: Bir de durup ağzımızın içine bakıyor. Sinema falan, bu son. Anladın mı? *(Çırak işi ile uğraşmaya koyulur, bir yandan da onların konuşmalarına kulak kabartır. Kahveci çırağına)* Nuri, oğlum, bu bizimki ne zaman adam olacak bilmem? Ne dedindi? Veresiyeyi kesmek mi? Yok bak, öyle insafsızlık olmaz. Yirmi senelik müşterim. Tekaüd olup bu mahalleye geldiğinden beri çok parasını aldım. Binbir bereket.. Daraldığı zaman da ona veresiyeyi kesmek olur mu? Deftere yaz, yazdım. Yaz, yazdım. Bir sayfa doldu, bir sayfa daha... Yalnız onun hesabı bir defter doldu...

K.ÇIRAĞI - Aman usta?

BAKKAL - Bizim zenaat böyledir işte: Defter işi. Peşin para ile alış veriş eden de var, var ama bakkal dediğin defter hesabını bilmek gerek. Deftere yazması kolay, kolay da sonradan onu sildirmesi güç. Verirdin, vermezdin, bir belâ!

K.ÇIRAĞI - Bizim de oluyor.

BAKKAL - Sizinki defter değil, duvar hesabı: Bir çizgi, bir çizgi daha, bir daha.. Kahve beş, çay beş, hepsi beş... Çizgileri say, topla beşe vur, tamam.

K.ÇIRAĞI - Gazoz onbeş, nargile yirmi...

BAKKAL - Olsun. Gazoz mu? Üç çizgi. Nargile mi? Dört çizgi.. yine çizgi... Bizim hesap öyle değil. Bakarsın şıp! Elinde şişe.. Ne o? Macit Bey'in evine sirke.. Yaz deftere! Bakarsın şıp elinde torba... Ne o? Macit Bey'in evine pirinç.. Yaz defte-

re! Hülâsa pirinçti, fasulyeydi, zeytinyağıydı, sade yağdı, tuzdu, gazdı, yaz, yaz, yaz... Eh tuzun kilosu ona, pirincin kırka, zeytinyağı altmış, ne diyeyim sana? Çeşidine göre..

K.ÇIRAĞI - Ne olacak şimdi alacağınız?

BAKKAL - Alacak mı? Alacak, alınacak, alınacak ama.. Bu da belli olmuyor: Geçen ay Molla Mehmed'in damadı öldü. Karısı çıkardı terekesinden çatır çatır saydı paraları. Allah'a binbir bereket! Geçen sene de, bilirsin sen, arzuhalciydi.. Öldü gitti. Onun da bir yığın olmuştu hesabı. Malı, mülkü de yok. Arzuhalcinin nesi var? Bir daktilosu. Açık gözlük ettim de, bereket, başka alacaklılardan evvel kaldırdım onu bizim dükkâna. O da hesaba denk geldi işte...

K.ÇIRAĞI - Macit Bey'in bir kızı, bir de karısı. Başka kimsesi de yok.

BAKKAL - Ha, bak, onu ben sana anlatayım; Macit Bey. Allah rahmet eylesin, tam yirmi yıl oldu bu mahalleye geleli. Hem nasıl? Bir araba, bir daha,bir daha.. Yığın yığın denkler. Halılar mı dersin, sandıklar mı dersin, ne dersen de, hepsi var. *(Çırağın işini bırakıp kendisini dinlediğini görür.)* Seni çapkın seni! İşi gücü bırakıp da bizi dinliyor. Kulaklarından tutarsam.. Neyse böyle bir adamdı işte Macit Bey.. Kızı da, Dürdane, var mıydı o zaman, yok muydu? Vallahi iyi hatırlamıyorum ama, kundakta falan olacak. Ha zaten Macit Bey'in bu ikinci karısı.

K.ÇIRAĞI - Ya? Onu bilmiyordum.

BAKKAL - Canım, sen daha ne bilirsin? Bu söylediklerimi bilirmiydin?

K.ÇIRAĞI - Bazı şeyler duydum ama...

BAKKAL - Bazı şeyler mi? Ha, şu mesele, yani mal müdürü iken adamcağızı tensikat diye tekaüde göndermişler..

K.ÇIRAĞI - Yükünü tutmuş da...

BAKKAL - Yok canım, onun için değil, İttihatçı diye. Hani bir zaman vardı ya İttihatçı itilafçı: Sen bilmezsin onları. İşte bu da ittihatçı. Senin anlayacağın Con Türklerden. Hoş, sen bunu da anlamazsın ya. Ne bileceksin Con Türkler. Ama bazı kere eski şeyleri bilmek iyidir. Bu Con Türkleri yok mu? Abdülhamid'i onlar indirdiler tahtından... Ya? Neyse, bu Macit Bey'in malı, eşyası, her şeyi çok çok çok .. Ama adamın esa-

sen Bursa'da malı mülkü var. Babadan dededen kalma. Eh, zaten bu da olmasa, ne ki? Hepsi hepsi yirmi altı lira tekaüd maaşı.. Bununla idare edebilir miydi?

K.ÇIRAĞI - Yükünü tutmuş dedilerdi ...

BAKKAL - Sen doğru haberi benden al. Anladım: O da senin ustanın lafıdır. O çıkardı bu sözü daha o zaman. Ama sonra o da ağız değiştirdi. Kahveye sık sık çıkmaya başladıktan sonra.

K.ÇIRAĞI - Hasta olmadan evvel hep gelirdi.

BAKKAL - Gördün mü ya? Sen bilmezsin: İlk zamanlar Macit Bey evinden hiç çıkmazdı. Ustan onun için kızardı ona. Mahallede bir ev alıp yerleşince, tekaüd adam, nerden buluyor paraları diye mahalleli dedikodu etmişler. Ustası da bunu tellemiş pullamış, satmış. Senin ustanın kulağı deliktir, deliktir ama, Nuri oğlum, bana bak, mahalleliyi sen bana sor. Ustan bilmez. Ben ne duyarsam kılı kırk yararım, doğrusunu eğrisini muhakkak ararım. Ne zannettin? Bakkallık etmek kolay mı? Kime borç veriyorsun bilmezsen olur mu?

(Çeşme tarafında bir çöpçü kadın dolaşır.)

K.ÇIRAĞI - Daha başka şeyler de duydum.

BAKKAL - Başka şeyler mi? Ha, karısı. Onu da söylediler, onu da. Efendim, işin esası şu: Macit Bey'in bu ikinci karısı. Yirmi sene evvel mahalleye taşındıkları vakit Macit Bey'in delikanlı bir oğlu da vardı, ilk karısından..

K.ÇIRAĞI - Aman usta? Sen falcı gibi biliyorsun...

BAKKAL - Hadi, hadi. Fal mal değil. Ben bunları şu iki gözümle gördüm. Macit Bey'in delikanlı bir oğlu vardı.

K.ÇIRAĞI - Öldü mü, ne oldu?

BAKKAL - Öyle değil. Ne öldü, ne de birşey. Reddetti. Babası evlatlıktan reddetti. Ama niye reddetti? Ha, bak, onu bilmem. Günahına da girmem. Mahalleli tutturdu bir zaman yok delikanlı oğlan üvey ana ile... Tabii genç, taze o zaman...

K.ÇIRAĞI - Tevekkeli?

BAKKAL - Yani günahı, vebali kim söylediyse onun boynuna. Ben bilmem. Sen daha toysun, Nuri oğlum, ben bir şey duydum mu kılı kırk yararım, doğrusunu eğrisini ararım. Yoksa

öyle senin ustan gibi her duyduğuna inanşam.. Oooo... Neler söyler mahalleli neler. Hani hiç kimse fena niyete değil; mahalle bu. Mahalle hiç susar mı? Bir kapı sussa bir kapı söyler. Bir tarafı tıka, bir tarafı patlar. Bu söz doğru işte: Patlar! Mahalle bir şey söylemezse patlar. Bazan olur mahalle susar. Günler geçer, mahalle susar. Söylemez. Mühürlü ağızlar sanki. O gelir, o gider, o geçer. O durur. O kapı, çat! kapanır. O pencere, küt! örtülür. Herkes, aman Allah, gizli birşey dönüyor, dolaşıyor ortada gibi, nah! duvar. Böyle zamanlarda içime bir korku girer: Bir patlayacak yine mahalle ama kimin başına patlayacak, Allah bilir. Eh ne yaparsın, nefis bu: Kendimden de korkarım. Ne olur, ne olmaz? İyisi mi, o söylesin mahalle! O söyler ama sen yine doğrusunu eğrisini ararsın. İşin iyisi budur... Neydi sözümüz? Ha, evet, böyle bir lâf çıkardılar işte. İşin doğru tarafı: Oğlan gitti gider! Bir daha bu mahallede yüzünü kimseler görmedi. Adı da unutuldu. Mesele de örtüldü gitti ya, oğlanın lâfı kalktı da aradan, sadece kadının üzerinde bir şüphedir kaldı. Senin işittiğin işte bu! Anladın mı? Ustan benim kadar bilir mi bunları? Ne gezer!

(Bu sırada kırklık, kibar giyimli bir adam ebenin evinin önünden geçerek, bakınarak kahveye girer, bir masaya oturur, etrafı merakla süzer.)

K.ÇIRAĞI - *(Müşteri geldiğini görür.)* Müşteri geliyor. Ocağı da öylece bıraktım. Usta yaman adamsın doğrusu. Eyvallah! *(Gider.)*

BAKKAL - *(K.Çırağının arkasından)* Adam olacak çırak bak, gidişinden belli olur. Bir de bizim Mehmed'e bak. Usta yok mu? Kendi bir tarafa, dükkân bir tarafa. *(Çırağına döner.)* Ulan Mehmet! Adam olmaya niyet et. Sinema imiş, tiyatro imiş, bundan bir şey çıkmaz. İyi bak, her taraf sinema.. Anladın mı gâvur oğlan? Şimdi müşteriler sökün edecek. Daha ne sürtüp duruyorsun? Al süpürgeyi de gel içeri...

(Dükkâna gider.)

YABANCI - *(Eli ile selâm veren kahveci çırağına)* Taze bir çay.. Demli olsun.

K.ÇIRAĞI - *(Ocağa bağırır.)* Çay bir!.. Demli olsun

(Ocağa gider.)

B.ÇIRAĞI - *(Elinde süpürge ile dükkânın önünde)* Sabah kepenkleri aç, camekânı düzelt, çuvalları çıkar, dükkânın içini süpür, tozunu al, üstelik bir de sokak süpür.. Çöpçü müyüm, bakkalın çırağı mıyım anlamadım. İzine gelince, geceme bile karışır. *(Ustasını yansılayarak)* Bu son.

(Dükkâna girer.)

YABANCI - Hiç bir şey değişmemiş mahallede...

K.ÇIRAĞI - *(Çayı getirir.)* Buyurun! *(Konuşmak için vesile arar.)* Hoş geldiniz, safa geldiniz!

YABANCI - Hoş bulduk!

K.ÇIRAĞI - Yabancısınız da..

YABANCI - Ya, evet...

K.ÇIRAĞI - Birini mi arıyorsunuz?

YABANCI - Yok, hayır. Yolum uğradı da.. Neresi derler bu mahalleye?

K.ÇIRAĞI - Rüstempaşa.

YABANCI - Şu sokağın adı? *(Kahve ile cami arasındaki sokağı gösterir.)*

K.ÇIRAĞI - Kuşkonmaz.

YABANCI - Şunun? *(Kahvenin karşısına gelen sokağı gösterir.)*

K.ÇIRAĞI - Mihri Hatun...

(Yabancı susar. Çırak gider.)

YABANCI - Mihri Hatun.. Ta kendisi..

(O sırada el ile sürülen iki kapaklı, sandık biçimi bir araba bakkalın önünde durur.)

EKMEKÇİ - *(Yüksek sesle.)* Mehmet!

B.ÇIRAĞI - *(Dükkân'ın kapısında görünür.)* Usta! Ekmek geldi. *(Ekmekçiye)* Geç getiriyorsun ekmekleri..

(Mehmet arabaya yaklaşırken bakkal da kapıya gelir.)

EKMEKÇİ - Nasılsın usta? *(Sandığın bir kapağını açar.)*

BAKKAL - Nasıl olacak? Bir de sizinle uğraşıyorum. Bir gün fırını kapatırlar, bir gün açarsınız.. Verin evkafını da bitsin gitsin...

EKMEKÇİ - On seneliği birikmiş, usta.

BAKKAL - Vebalı var oğlum, vebalı var.. De hadi!

EKMEKÇİ - *(Arabadan çift çift aldığı ekmekleri savurarak Mehmet'e atar.)* Bir... iki... Üç... *(Mehmet de aynı şekilde bakkala atar.)* Tamam.

BAKKAL - Bayatları taşıyorsun hep. Müşteri beğenmiyor.

EKMEKÇİ - *(Sandığı kaparken)* Bayat olur mu bu ekmekler?

BAKKAL - Ustana öyle söyle. Akşam partisine bir kaç tane de francala getir. Unutma *(Dükkâna girer.)*

B.ÇIRAĞI - *(Dükkâna girerken)* Unutma francalaları!

EKMEKÇİ - *(Giderken)* Olur.

K.ÇIRAĞI - *(Ustasının bir türlü mırıldanarak geldiğini görür.)* Buyur usta!

KAHVECİ - *(Eski külhanbeyi tertibi giyinmiş, kuru uzun, çopur bir adam ceketi omuzunda mahmurluk haliyle sendeleyerek Mihri Hatun sokağından gelir, seddi çıkar.)* Şu hale bak. *(Yolda yığılmış molozları gösterir.)* Yol mu burası, yangın yeri mi? Molozları yığdılar şuraya, sonra da çekilip gittiler. Bir haftadır mahallede araba işlemez oldu. Araba değil insan bile evi, dükkânı olmayan buradan geçmez; dolaşır gider. Tü!.. Allah cezasını versin! Şu yemenilere bak! Hani bizim kahve olmasa buranın semtine bile uğramam. Ama ne yaparsın, yirmibeş senedir dükkân açtık, kahve işletiyoruz. Bırakmak olmaz. Hani bazan kafam kızıyor da lânet olsun kahveye de, mahalleye de deyip çek git diyorum kendi kendime. *(Uzun bıyıklarını sıvazlayarak bir iskemleye oturur.)* Ah kafa, ah! Geçen sene Samatya'daki yeri tutmadım da...

K.ÇIRAĞI - Usta çay mı kahve mi?

KAHVECİ - Limonlu bir rakı olsa hepsinden iyi. Dün gece yine karıştırdık. Canına yandığım. Şimdiki rakıların hepsi ispirto... Kamanotaya koy, yak. Adamın yüreğini yakıyor. Biraz meze falan da atıştırdık. Gece yarısı kalktım, destiyi başıma lık lık lık... İçtikçe suyu, tutuyor meret şey! Ah o eski cıbra rakıları.. Gözünü sevdiğim! Bir kilo, iki kilo çek, bir şey olmaz. Demir gibi olursun. Adamı besler. Öyle olmasa biz çoktan boylardık tahtalıköyü..

Hey gözünü sevdiğim, hani o rakılar? Balta Mehmet Bey vardı

bizim, rahmetlik öyle derdi: Rakının iyisi yakmaz, tulumbaya koyup yangına sıksan hemen söndürür. Mehmet Bey, hani, bizim tulumbanın reisi idi. Zengin adam. Vız gelir ona dünya! Bir yangın oldu mu ceketi hemen fora... Yay gibi, lastik gibi bir adam. Eh, biz de, ne olsa yavrum, tulumbadan yetiştik... Yemeniyi çektin mi, neresi olursa olsun, Cibali, Karagümrük, Davutpaşa, Kadırga... *(Coşar.)* Heyt! Geliyor imanım, Rüstempaşalılar! Fener önde, Mehmet Bey boruyu öttürdü mü, kızaktan çekilen kayık gibi tulumba, fıss. Haydi denize, yangın yerine!

Geç şimdi bunları. Yap bana bir okkalı!

K.ÇIRAĞI - *(Yüksek sesle)* Okkalı bir! *(Ocağa girer.)*

KAHVECİ - *(Çırağın arkasından)* Ulan öyle sivrisinek gibi okkalı bir olur mu? Gümbür gümbür ötmeli kahvecinin sesi. *(Bıyıklarını sıvazlar. Tabakasını çıkarır, bir sigara yakar. Bu aralık, bir iki kere uzaktan sesi duyulan eskici, görünür.)*

ESKİCİ - Eskiler... eski elbiseler, şapkalar, ayakkabılar...

KAHVECİ - Say ulan say! Sokaklar, evler, adamlar... Hepimiz, topumuz birden eskidik. *(Bu aralık yabancı ile gözgöze gelirler. Kahveci eski usul, eliyle selâmlar.)* Hoş geldin, safa geldin..

YABANCI - Hoş bulduk!

(Çeşme başında gel git. Ebenin evi önünden gelen bir müşteri kahvecinin masasına doğru ilerler.)

KAHVECİ - Buyur, Beyağabey! *(Kımıldanarak ona yer gösterir.)*

BEYAĞABEY- *(Kırklık, kalın kaşlı, kısa bıyıklı bir adam. Otururken)* Ne o? Akşamdan kalmasın galiba? Mahmurluk geçmedi mi?

KAHVECİ - Beyağabey! Allah inandırsın, şimdiki rakılar içilmez, içilmez ama... *(Yüksek sesle bağırır.)* Beyağabeyime yap benden bir okkalı... *(Beyağabey'e)* Karşı karşıya içelim.

YABANCI - *(Gelene dikkatle bakar.)* Naci. Ta kendisi! *(Ayağa kalkar. Kendi kendine)* Buraya gelişin saçma... Bir de kendini belli mi edeceksin? *(Yüzünü saklayacak şekilde oturur.)*

BEYAĞABEY- Yine mahallenin altını üstüne getirdiler. Bu

nasıl belediye? Bildim bileli bu yol tamir, tamir, tamir...

KAHVECİ - İllallah Beyağabey, illallah!

(Caminin önlerinde dolaşan bir gazeteci)

GAZETECİ - Yazıyor! Kocasını vuran kadını yazıyor.

BEYAĞABEY - *(Seslenir.)* Gazeteci!

GAZETECİ - *(Gelirken)* Tanin, Tasvir, Vakit, Cumhuriyet...

BEYAĞABEY - *(Para verirken)* Ver bir Cumhuriyet...

(Gazeteci giderken Beyağabey gazeteyi karıştırır.)

KAHVECİ - Dünya nasıl, dünya *(Sigarasının dumanını savurur.)*

BEYAĞABEY - İngilizlerle anlaşma yapıldı, Fransızlarla da konuşuluyor; lâkin doğru dürüst hiç bir şey yok yazılan..

K.ÇIRAĞI - *(Kahveleri getirir.)* Beyağabey, hoş geldin.

BEYAĞABEY - Hoşbulduk Nuri. *(Gazeteyi işaret ederek)* İlk sayfada kocaman harflerle cinayet... Gazetelerin de tadı tuzu kalmadı.

K.ÇIRAĞI - Havadis bizim mahallede: Macit Bey...

BEYAĞABEY - *(Gazeteyi bırakır.)* Eee?...

K.ÇIRAĞI - Sizlere ömür!

(Yabancı silkinir.)

BEYAĞABEY - Etme yahu?

KAHVECİ - Kalender adamdı... Allah rahmet eylesin!

BEYAĞABEY - Çok ağır diyorlardı.

KAHVECİ - İnme indi adamcağıza ...

K.ÇIRAĞI - Birdenbire çöktü.

(Yabancı konuşmayı dikkatle takip eder.)

BEYAĞABEY - Kadın çökertti onu: Vır vır vır...

KAHVECİ - Yok Beyağabey, yaş yetmiş, iş bitmiş... Kaç senedir onlar karı koca. Hem rahmetlik, öyle senin dediğin gibi vırvırla çökecek adam değildi. İhtiyarladı...

BEYAĞABEY - Canım, damla damla su bile kayayı oyar. Sen bakma onun son hastalığına... Kadın çökertti onu. Vah vah! Allah rahmet eylesin. Ne iyi adamdı!

(Yabancının başı önüne düşer.)

KAHVECİ - "Reis" diye çağırırdı beni.. "Reis". Ben de ona

bizim esnaf dili ile patron derdim. Macit Bey gitti, bizim reislik de gitti. Mahallenin tadı tuzu kalmadı.. Eh, bu kadarmış onun da kısmeti.

K.ÇIRAĞI - Bakkala çok borcu varmış.

BEYAĞABEY - Ayıp değil bu zamanda!

KAHVECİ - Kaşısın şimdi kel kafasını bakkal!

BEYAĞABEY - Canım bakkaldan ne istersin?

KAHVECİ - Beyağabey, sen bilmezsin. Ben bu kahveyi açtım açalı şurda dükkân komşuluğu ederiz. Sen mahallelisin, hepsini bilirsin. Beyağabey! Ben akşamdan akşama şöyle iki tek parlatırım. Ocağın kenarında, alimallah! *(Elinin tersiyle bıyığını sıvazlar.)* İşte mezesi... Kimsenin ruhu bile duymaz. Kimseye bir zararımız yok. Var mı Beyağabey? Ulan Nuri! Sen söyle be! Var mı kimsenin bir şikayeti?

K.ÇIRAĞI - Ne şikayeti olacak?

KAHVECİ - Ah!... Yürekte dert olmasa içer mi insan bu zıkkımı? Tulumbayı yasak ettiler, verdik biz de kendimizi rakıya... Bu bakkal bizim komşu olacak... Esnaflıkta böyle racon olmaz. Mazbata ile belediyeye şikayet etti mahalleli:

(Elini açar, kâğıttan okur gibi yapar.)

...İstanbul'da, Rüstempaşa'da, Mescitönü mevkiinde, köşebaşında, atik 25, cedit 56 numaralı kahveci dükkânı Rüstempaşa mescidi şerifi ile karşı karşıya olup kahvehanede ise müskirat istimal edildiği cihetle... Vay köpoğlusu be, kâtip gibi döşenmiş!

BEYAĞABEY- Canım mahalleli dediğin kim? Beni kızdırmasana. Siz yapar çatarsınız sonra mahallenin üstüne atarsınız.

KAHVECİ - Yok, Beyağabey. Mahallenin haberi bile yok. Mahalleli diye bakkal yapmış bir mazbata. Veresiye ile alışveriş eden okuması, yazması yok ihtiyar kadınlar, çoluk, çocuk, borç defterine mühür basıyoruz diye bastırmış mührü, bastırmış parmağı... Mazbatanın altını doldurmuş şikâyetçi ile... Öyle hınzır domuzun biri o bakkal!

BEYAĞABEY - Bakkalı da bilirim seni de. Hem sıkı fıkı konuşursun herifle, hem atar tutarsın...

KAHVECİ - Yok, Beyağabey benim arkadan lâfım yok. Tulumbanın başına! Yalansa canım çıksın. Ben yüzüne karşı da söylerim. Değil mi ulan Nuri?

K.ÇIRAĞI - Ya onun için verilen mazbata? Eksik tartıyor, sabunları, tuzu ıslatıyor; sodaya kireç, gaza su, pirince taş katıyor... Daha böyle tam onyedi kalem şikayet... Unuttun mu usta?

BEYAĞABEY- Şimdi ona da sorsan, mahalleyi sen kışkırttın der sana... Canım bırakın böyle boş şeyleri. Güzel güzel geçinin...

KAHVECİ - Yok, Beyağabey! Bizim geçinmemizde bir ziyan yok. Güzel güzel geçiniyoruz. Kavgalı falan değiliz. Ama vallahi Beyağabey, âzasın sen, bilmez misin? Ben mazbata falan.. Öyle şey yapacak adam mıyım? Mahalleli ağız birliği etmiş, bakkaldan şikayet için bir mazbata yapmışlar. Geldiler bana. Sen de imza et diye asıldılar. Asıldılar Beyağabey! Ben de hatır için... Sen olsan kırar mısın müşteriyi?

BEYAĞABEY- Bırak Allah'ı seversen... *(Gazetesini katlar. Çırak ocağa doğru giderken o da, kahveci de ayağa kalkarlar.)* Zavallı Macit Bey! Üzüldüm doğrusu. *(Bir adım atar, durur.)* Oğlu ne oldu acaba? *(Yabancıda bir heyecan: Ceketinin mendil cebinden renkli gözlüğünü çıkararak takar.)* Bilirsin sen: Bir oğlu vardı, hemen ben akran... *(Yürür kahveci başını sallar.)* Gideyim bari eve de, gitsinler bizimkiler.. Ben de cenazenin hazırlığına bakayım... *(Uzaklaşır. Caminin önünde, bastonuna dayanarak kahveye doğru gelen bir yaşlı adamla karşılaşır. Selâmlaşır, konuşurlar.)*

KAHVECİ - *(Ocağa doğru gitmek üzere iken yabancıya doğru yönelir. Yabancı ona bakar. Kahveci de eliyle teklifsizce bir selâm çakar.)* Kahve mi emredersin çay mı?

YABANCI - İçtim ben çayımı.

KAHVECİ - Yok beyim, bu benden.

YABANCI - Teşekkür ederim. Ben içtim.

KAHVECİ - Olmaz beyim, kahvenin şerefi! *(Çırağa seslenir.)* Yap iki çay, benden! *(Yabancıya)* Besbelli sen mahalleden değilsin. Yabancısın. Bizim kahveye de ilk defa geliyorsun. Biz sizin gibi beyefendilere hürmet etmeyi biliriz. Biz misafire kul köle oluruz.

YABANCI - Estağrufullah!

KAHVECİ - *(Yabancının yanına oturur.)* Mühendis desem şu yol için... Mühendis bu saat buraya gelmez. Doktor desem, doktor bu saatte burada oturmaz. Belediye tahsil memuru desem, tahsil memurları hep müşterinin kalabalık olduğu sıra gelirler. Ne desem bilmem? Sormak ayıp olmasın ama, beyefendi zanaatiniz?

YABANCI - Ben mi? Şey... Yani, yolcuyum. Uzak yerden geldim İstanbul'a.

KAHVECİ - Bunda gizlenecek bir şey yok. Kılığına kıyafetine bakan, efendiden adam der.

YABANCI - Eksik olma. Bir işim vardı bu taraflarda, daha doğrusu iş değil de gezmek, görmek.

KAHVECİ - Gözünü seveyim, İstanbul! Gez gez bitmez!

(Beyağabey yaşlı adamdan ayrılır. Mihri Hatun sokağına gider. Çeşme başında pinekleyen ihtiyar bir dilenciye para verir. Yaşlı adam bakkal dükkânına girer.)

YABANCI - Mahallenin yolları da pek bozuk. Kahvenizi görünce biraz dinlenmek için oturdum.

KAHVECİ - Bu yollar, beyefendi, mahalleden soğuttu alimallah beni. Şu belediyeye gel de kızma. Gücün yok yol yaptırmaya, neye bozarsın bizim kaldırımları? Molozları yığ sen şuraya... E?... Çekil git... Bir haftadır bu böyle. Ama cayır cayır tahsil ederler bizden parayı. Her gün memur, memur, memur... Biri gelir, biri gider: Tahsil memuru, tanzifat memuru, kontrol memuru, sağlık memuru, emniyet memuru, gelir ... Hepsine bir kahve, bir çay. Hesap et ne tutar? Eh, biz de sermaye koyduk, geçinmek için... Nereden çıkaralım bu masrafları? Gördün ya, beyefendi sabahtan beri gelen giden *(Eliyle "var mı" der gibi bir hareket.)*

YABANCI - Eğer sen herkese bana ısmarladığın gibi ısmarlarsan, Allah yardımcın olsun! Çok hovardasın, dostum!

KAHVECİ - Hey gözünü seveyim senin gibi beyefendilerin! Adam evladı olduğun yüzünden belli! Adam adamı tanır. Sen de benim hovarda olduğumu bildin işte. Ne yaparsın, beyefendi, huy bu. Anam rahmetlik, nur içinde yatsın! Bana hamile iken Merkez Efendi'ye kurban adamış: Allah'ım bana bir

erkek evlâdı ver diye. Allah büyüktür, kabul etmiş adağını. Ben dünyaya gelmişim. Dünyaya geldikten sonra da, sarmış, sarmalamış. İki mumla Sümbül Efendi'ye götürmüş beni de kısmeti bol olsun diye dua etmiş... Ama dua ederken şaşırıp "Kısmeti bol olsun" diyecek yerde "Eli bol olsun" demiş... Rahmetlik anam böyle söylerdi.

YABANCI - *(Güler. Renkli gözlüklerini çıkarıp mendili cebine korken)* Bu mahalleden olsaydım... Yani bu mahallede otursaydım, öyle değil mi? Her gün senin kahvene gelirdim.

KAHVECİ - Bu sözün yeter. Vallahi, beyefendi, sizler gibi efendiler...Ayak türabınız olurum. Kahvemiz sizin. Ne zaman isterseniz şeref verirsiniz. Hizmette kusurumuz olursa bağışlarsınız. *(Çırak çayları getirir.)* Ver oğlum beyefendiye! *(Çırağa dönerek)* Beyefendi bu gün temelli benim misafirimdir. Ne içerse benden...

(Yaşlı adam bakkal dükkânından elinde bir sigara paketi ile çıkar, kahveye gelir. Bakkal kapıdan uğurlar.)

YABANCI - Teşekkür ederim, usta. Fakat bu böyle olmaz. Müsaade et.

KAHVECİ - Ayağını öpeyim. Beyefendi! Hoş gör! Her ne kadar sürçülisan ettikse bizi bağışla. *(Yaşlı adam gelirken yüksek sesle.)* Buyur Beybaba! *(Yabancıya)* Bizim mahallenin Beybabası! *(İhtiyar bunlara yakın bir masanın yanına oturur. Çırağa)* Yap kahvesini Beybabanın! *(Çırak gider.)* Kim demiş Beybaba tekaüt diye? Onun gibi vaktinde, saatinde kahveye çıkar gibi kaleme gitse memurlar, vallahi düzelir işi bu milletin. Saat gibidir Beybaba..

BEYBABA - *(Biraz hımhım, biraz kambur, sakallı, yetmişlik bir ihtiyar)* Kalmadı tadı mahallenin.

KAHVECİ - Dünyanın tadı kalmadı, dünyanın!

BEYBABA - Dünya mı? Aklına şaşayım. Hangi dünyadan bahsediyorsun? Öbür dünyadan mı, bu dünyadan mı?

KAHVECİ - Bu dünyadan Beybaba.

BEYBABA - Sana ne bu dünyadan? Ne gördün, ne anladın? Herkesin dünyası kendine göre. Senin de bu kahve, bu mahalle dünyan!

(Bu sırada bakkal dükkânına bir çocuk girer.)

KAHVECİ - Dünyaya geldik de ne bulduk, Beybaba?

BEYBABA - Ne kadar oldu senin geldiğin bu mahalleye?

KAHVECİ - Macit Bey mahalleye taşınmadan iki sene evvel.

BEYBABA - Allah rahmet eylesin! *(Öksürük tutar.)*

KAHVECİ - Sen sağ ol, Beybaba!

(Yabancının halinde bir sıkıntı belirir. Çırak Beybaba'nın kahvesini getirir.)

K.ÇIRAĞI - *(Beybaba'ya)* Buyurun!

BEYBABA - *(Feylosofça)* Bizden sonra da içenler bulunur. Ver oğlum.

YABANCI - *(Ayağa kalkar kahveciye)* Ben biraz dolaşayım...

KAHVECİ - *(Ayağa kalkar.)* Emret, beyefendi ben de geleyim. Karış karış bilirim bu semti. Beraber gidelim... Yabancılık çekme..

YABANCI - Ya, evet orası öyle... Ama bir başıma dolaşırım, daha iyi. Rahatsız olmayın. Teşekkür ederim. İşiniz gücünüz var. Teşekkür ederim. *(Yürür.)*

KAHVECİ - Yine buyur. Beyefendi beklerim. Bizim kahve uğrak yeridir. Yine buyur... *(Müsteriyi uğurladıktan sonra Beybabanın yanında oturur.)*

BEYBABA - Bu adam kim?

KAHVECİ - Yabancı Beybaba.

BEYBABA - Mirasçı mı, arsa araştırmaya mı çıkmış, birini mi arıyor? Bu semtte işi ne?

KAHVECİ - Dolaşıyor, Beybaba, İstanbul'a gezmeye gelmiş. Dışarlıklı...

BEYBABA - Hay aklına şaşayım senin. İstanbul'a gezmeye gelmiş de bula bula burayı mı bulmuş? Bizim burada gezecek, görecek ne var? Selâtin camiler mi, saray mı, bahçeler parklar mı? Ben bu yaşa geldim, işi olmayan kimseyi görmedim bu mahalleye gelen. Yabancı şöyle dursun yerlisi bile buraya uğramaz. İstanbul dedin ha? Yedi iklim, dört bucak buranın içinde. İstanbullu bile bilmez İstanbul'u. Fatih'i neresi, Cihangir'i neresi, Üsküdar'ı neresi? Topkapı'yı bilmez Vefa'da oturan. Ayvansaray'ı bilmez Fatih'te oturan. Bir semt

bir semti, bir mahalle bir mahalleyi bilmez. İstanbul'a gelen köprü başından şuraya buraya dağılır. Bizim buraya sıra bile gelmez... Her ne hal ise... Bu adamın da bir işi vardır buraynan...

KAHVECİ - Meraklandırdın beni şimdi, Beybaba..

BEYBABA - Bize göre hava hoş!

KAHVECİ - Deme, Beybaba... Bu adam müfettiş falan olmasın?

BEYBABA - Sana ne?

KAHVECİ - Huyum kurusun, Beybaba, benim ağzım durmaz. Ya bir halt ettikse?.. Tü... Allah cezasını versin! Yok ama, öylesi adama benzemez be *(Yüksek sesle)* Ulan, Nuri! Buraya gel.

BEYBABA - Canım, ne halt ettin? Neye telâş ediyorsun?

KAHVECİ - Kolay mı, Beybaba? Esnaf toplantımız var. Gidersen bir türlü, gitmezsen bir türlü. Gidersin karıştırdı derler; gitmezsin gene karıştırdı derler. Belediye öyle, muhtar seçimleri öyle... *(Çırak gelir.)* Ulan Nuri! Bu yabancı, müfettiş be! Bir halt ettik mi? Gerek sen, gerek ben?

BEYBABA - Yok, canım müfettiş öyle olmaz. Hadi oğlum, bak sen işine. Ustanın bu gün çarkı dönmüş. Hem ne çıkar? Sana ne? Şunun şurasında...

KAHVECİ - Eyvallah, Beybaba, şunun şurasında geçinip gidiyoruz. Kimsenin etlisine, sütlüsüne karışmayız.

K.ÇIRAĞI - *(Kızgın)* Ne olursa benden şüphe edersin be usta? İki kelâm etmedik adamla... Burun buruna sen konuştun!

KAHVECİ - Ulan aldırma be: Yani sana bir şey sordu mu, yabancı?

K.ÇIRAĞI - Mahallenin adını sordu. Sokakların adını sordu. O kadar...

KAHVECİ - İyi işte. Dolaşmaya gelmiş adam. Senin dediğin doğru, Beybaba, ama bir tanesi de böyle çıkmış... Merak bu! Güzel yerdir bizim Rüstempaşa da doğrusu... Havadar; terkosu da var ama, içilecek su kırkçeşme... Ver bir su, Nuri.. Yine yanıyor içerisi...

K.ÇIRAĞI - Durup durup bana çatarsın. Hani yükünü tutmuştu Macit Bey?

KAHVECİ - *(Pişkin.)* Gözü büzülsün o herifin... Yine doldurmuş senin kulağını!

BEYBABA - Bu söze fena halde kızarım işte... Tekaüt müsün? El ne yerse onu yedin, yedin. El ne giyerse onu giydin, giydin. Az buçuk varlıklı mısın mahallede? Damgayı yedin. Sanki tekaüt demek çile doldurmak... Macit Bey'e gelince..

(Konuşmaya dalarlar. Bu aralık bakkal dükkânından çıkan çocuk ok gibi uzaklaşır. Bakkal ardından fırlar.)

BAKKAL - Gidi hınzır, domuz gidi! Ben zeytini tartarken sen şekeri avuçlarsın ha? Hele bir elime geç de... *(Yumruğunu sallar. Sonra dik dik kahveye doğru bakarken yaşlı bir kadın bakkala gelir.)*

Y. KADIN - Nereye bakıyorsun ayol? Daldırma öyle..

BAKKAL - Nereye baksam fitne fücur... Ne olacak? *(Kadına döner.)* Sen ne istiyorsun? *(Bakkal bunu söylerken Nuri ocağa gider.)*

Y.KADIN - Geçen gün aldığım pirinçten bir kilo tart.

BAKKAL - Hani torban?

Y.KADIN - Bu sefer almadım. Kese kâğıdına koy.

BAKKAL - Ucuz ucuz alırsınız malı benden. Kuru ise kefede tartarız. Veresiye de yazdırırsınız. Üstelik kesekağıdı da ziyan ettirirsiniz bana. Allah'tan korkun yahu?

Y.KADIN - Bu söz bana mı ayol? A vallahi sende hiç sıkılma yok. Veresiye de aybaşında tıkır tıkır paranı almıyor musun?

BAKKAL - Bi sen olsan...

Y.KADIN - Elalemden bana ne? Sen bana söylüyorsun.

BAKKAL - Öyle değil, Rabia Hatun! Batağa düştüm de bu gün, çıkamıyorum.

Y.KADIN - Bataklıkta gezme sen de.

BAKKAL - Yok canım öylesi değil. Şu belediyenin... Ne diyeyim?... Bata çıka canımız çıkacak bu yollarda. Ama sözüm ona değil...

Y.KADIN - Allah ona rahmet, sana da merhamet. *(Bakkalın bir hareketi üzerine)* Yok sanki haline acıdım da... Ayol, hiç sende insaf, merhamet yok mu? Ölen öldü, sen para derdinde... Bu gün bir müşterim öldü.

BAKKAL - Ölenle ölünmez ya. Hem ölen kim, biliyor musun?

Y.KADIN - Kim olursa olsun. Allah'ın bir kulu... Fukaranın biri... Öyle ya, veresiye alıyor da borcunu ödeyememiş madem? Allah kimseyi darda bırakmasın.

BAKKAL - Fukara? Evi olan, malı olan, eşyası olan. Yalnız halıları eder bin lira... O da fukara? Üstelik tekaüt maaşı...

Y.KADIN - Kim bu ölen?

BAKKAL - Macit Bey...

Y.KADIN - Ya! Vah vah! Ne iyi adamdı. Elinden geleni esirgemez, bütün mahallenin imdadına koşardı. Acıdım adama.. Ver şu pirincimi benim de gideyim. Vah vah... Yazık!

BAKKAL - *(Dükkâna girerken)* Tam iki yüz yirmi dokuz lira.

Y.KADIN - *(Arkasından dükkâna girerken)* Vah vah! Vah vah! *(Ta öteden iki kadın, biri sepetli , biri torbalı, ağır ağır, konuşa konuşa gelmektedirler. Nuri de bu aralık kahveciye su getirir.)*

KAHVECİ - *(Nuri'ye Beybaba'yı işaret ederek)* Kızın bir kısmeti çıkmış... *(Suyunu içer.)*

BEYBABA - Hem de fena değil. Adam evlâdı. Kapalı çarşıda Dağıstanlı Ali Rıza vardır. Onun oğlu. Halleri, vakitleri çok iyi insanlar. Kız istememiş...

KAHVECİ - Burnu havalarda desene Beybaba?

BEYBABA - Zamane kızları hep böyle. Benim bir torunum var, Zehra...

KAHVECİ - Canım, şu eczacının kızı.

BEYBABA - Büyük kızımın kızı...

K.ÇIRAĞI - Zehra'yı tanımayan var mı Beybaba?

BEYBABA - Damadım da, Allah akıllar versin. "Kızımı ben terbiye ettim" diye öğünür. Zehra'ya dedim ki geçende: "Kızım. Nasıl bir kocan olsun istersin?"

KAHVECİ - Paralı elbet...

K. ÇIRAĞI - Tabiî.

BEYBABA - Ne gezer? Keşke öyle olsa. Kızların çoğu paralı, zengin koca ister. Her arzularını yerine getirmek için. Elbise, ayakkabı yüzük bilezik, şu, bu... Hani bu da bir şey... Ama bizimki? Nasıl koca istermiş biliyor musun? *(Öksürür.)* Güzel dans etmeli imiş, dans!.. Anladın mı?

KAHVECİ - *(Hayretle)* Vay anam. Bizler Beybaba, çok erken geldik bu dünyaya galiba? *(Kahveci çırağı hayretten parmağını ısırır.)*

BEYBABA - Dürdane de işte Zehra gibi.. Tabiî Zehra gibi dedimse o da aynı demek değil. Ama ne de olsa... Tepilecek kısmet değil doğrusu... Neye istemez? Akıl sır ermez. Zamane...

K.ÇIRAĞI - İyi ama, Beybaba, borç boğaza kadar bunlarda.

BEYBABA - Borç mu dedin? Bu zamanlarda borçsuz adam kaldı mı ya...

(Kahveye üniformalı bir Belediye memuru gelir. Elinde bir tomar kâğıt.)

KAHVECİ - Bizimki. *(Yerinden fırlar, yanına gider beraberce kahveye girerler... K.Çırağı ile Beybaba konuşmaya devam ederler.)*

Y.KADIN - *(Dükkândan çıkarken konuşa konuşa gelen iki kadına rastlar.)* Sabahlar hayrolsun hemşire.

SEPETLİ KADIN - Hayırlı sabahlar olsun! Ne aldın, şeker mi?

Y.KADIN - Pirinç pilavını çok sever de bizimki...

S.KADIN - Biz de ekmek almaya geldik...

Y.KADIN - Alın ekmeğinizi. Ben sizi bekleyim. *(İki kadın dükkâna girerler.)*

K.ÇIRAĞI - Macit Bey'in oğlu şimdi nerede, Beybaba?

BEYBABA - Bir zaman Van'da, Hakkâri'de kaymakamlık falan ediyor diye duyduk ama... Öldü mü, sağ mı kim bilir?

(Kahveye ikişer, üçer, çoğu yaşlı başlı mahalleden oldukları hallerinden belli adamlar gelmeye başlar. Çırak Beybaba'nın yanından ayrılıp gelenlere buyur eder, masa gösterir, iskemle verir. Hal hatır sorar. Gelenler de, teklifsizce davranır, çay, kahve ısmarlarlar.)

K.ÇIRAĞI - *(Müşteriye göre, yüksek sesle)* Kahve bir, yandan çarklı! Okkalı iki! Çay beş! *(Çırak ocağa gider. Diğer taraftan gelenlerin bir kısmı, yanından geçerken çoğu eliyle , Beybaba'ya selam verir, saygı gösterirler. Nispeten daha genç olan ikisi de elini öperler.)*

BEYBABA - *(Yerine göre)* Aleykümüsselam. Ömrüne bereket.

(Herkes oturduktan sonra, yanındaki nisbeten yaşlılara) Merhaba. *(Yanına gelen bir iki kişi ile konuşmaya dalar.)*

Y.KADIN - *(Dükkândan çıkan iki kadına)* Aldınız mı?

S.KADIN - Allah eksikliğini vermesin ama, baksana kardeş, ne kadar bayat.

Y.KADIN - Gözü çıksın bakkalın. Para diye gözü dört oluyor. Rahmetlik Macit Beylere iki yüz yirmi dokuz lira borç vermiş diye, homur homur, adamcağızın arkasından söylemedik bırakmıyor.

TORBALI

KADIN - Yazık oldu ayol adamcağıza...

S.KADIN - Karısı da, zavallıcık benim gibi dul kaldı.

T.KADIN - A, kırkını zor bekler çıksın diye. Bir isteyen olsa hemen varır. Kardeşim, o bizler gibi değil, gözü yaşamakta. Kaç kere söylerken şu iki kulağımla duydum. "İhtiyar koca ile ömür tüketmek ne zor. İki rahmetten biri: Ya o, ya ben.." diye diye adamcağızı gönderdi.

BEYBABA - *(Ayakta, giderken yanındakilere)* Ben ihtiyarım evladım. Önceden gidip abdesimi alayım...

(Selamlaşırlar. Kahveye yeni yeni gelenler olur.)

Y.KADIN - Ben kıza acırım doğrusu.

S.KADIN - O bir çiçek, bir çiçek.

(Konuşarak giderler. Kahveci çırağı ayrı ayrı masalara kahve, çay verir. Bakkalın çırağı da bu sırada dükkânın önüne çıkmıştır. Bir ara kahveci çırağı seddin ucuna kadar gelerek eliyle bakkalın çırağına işaret eder. Bakkalın çırağı da yanına yaklaşır.)

K.ÇIRAĞI - *(Elini ağzına götürerek)* Ustana söyle. Muavin bizde.

B.ÇIRAĞI - Yine mazbata falan mı?

K.ÇIRAĞI - Yol... Yol...

B.ÇIRAĞI - Hangi, bizim yol mu?

K.ÇIRAĞI - Bizim kahveyi de, sizin dükkânı da yola kesecekler-miş.

B.ÇIRAĞI - Yola mı? *(Telaşla dükkâna girer.)* Usta! Usta!

(Kahveci çırağı ocağa doğru dönerken yabancı da dalgın

adımlarla kahveye gelir.)

K.ÇIRAĞI - *(Yabancıyı önler.)* Buyur müfettiş bey! *(Yabancı aldırmaz. Evvelce oturduğu yere oturur.)* Kahve, çay?

YABANCI - İstemez. *(Çırak ocağa döner. Bu aralık bakkalın çırakla birlikte dükkânın önüne çıktığı görünür. Uzaktan merakla kahveye bakarlar, sonra üzüntülü bir halde dükkâna girerler.)*

BİR ADAM - *(Saatine bakar.)* Selâ vakti yaklaşıyor.

BAŞKASI - *(Yanındakine)* Yetişmiş bir kızı var. Başka kimsesi yok... *(Yabancı kulak kabartır.)*

YANINDAKİ - Torun sahibi olacak yaştaydı ama...

BİR BAŞKASI - *(Yanındakine)* Tiyatrocu olmuş dedilerdi. Bir de oğlu vardı...

YANINDAKİ - İnsanın böyle evladı olacağına....

EVVELKİ - Külhanbeyi bir oğlandı zaten...

YANINDAKİ - Babasını bir kere bile aramadı...

EVVELKİ - Mirasçı diye bir gün çıkmasın da...

YANINDAKİ - Bir evden başka da nesi var?

EVVELKİ - Onu da rehin etmişler...

BELEDİYE MEMURU - *(Kahveci ile eşikte görünür. Oturanlara işaret ederek)* Cemaat hazır. *(Selam vererek bakkal dükkânına doğru gider.)*

KAHVECİ - *(Eşikte, işe yeni başlayan bir adam haliyle gömleğinin yenlerini çemrerken kendi kendine:)* Ah şu belediye! *(Ocağa girer.)*

B.ÇIRAĞI - *(Dükkân kapısından seslenir.)* Usta! *(Bakkal soluk soluğa çıkar. Memuru selamlayarak dükkâna alır. Cami duvarının dibine oturan dilenci yerinden kalkar, Mihri Hatun sokağına girer.)*

BİR ADAM - *(Yanındakine)* Çok yattı zavallı. Allah kimseye çektirmesin, zor. Elden ayaktan olmak zor.

YANINDAKİ - O bir şey değil. Yirmi senedir çekiyor fukara..

BİR BAŞKASI - *(Yanindakine)* Karısı da, kızı da ortada kaldılar.

YANINDAKİ - Bir kısmet çıkar elbet...

EVVELKİ - Kız da zamane kızı..

YANINDAKİ - Kenarına bak bezini al, anasına bak....

BİR ADAM - *(Ayağa kalkarak)* Buyurun abdest tazeliyelim.

(Bu aralık Mihri Hatun sokağının tarafından caminin avlusu içinde cenazenin getirildiğini haber veren bir insan hareketi görülür. Kahvede toplanan cemaat, birden yüzlerini o tarafa çevirirler. Sonra hep birden, kimi çayını bitirmeden, kimi sigarasını söndürerek ayağa kalkar. Bazısı çırağa para verir. Birer, ikişer ağır adımlarla sedden inerek mescide doğru yönelir.)

K.ÇIRAĞI - Usta, cemaat gidiyor...

(Çırak da cemaatin ardından gider. Kahveci de acele ile ceketini sırtlanıp onlara yetişir. Yabancı, iradesiz gibi, kalkar, masaları geçerek cemaatin arkasından yola iner. Cemaat ilerlerken onun adımlarının gerilediği, yavaşladığı görülür. Yürüyemez, durur. Seyirciden tarafa dönerek yüzünü ellerile örter.)

İKİNCİ PERDE

Öğleden Sonra

(Perde açıldığı vakit bakkal, elinde metre, peşi sıra onun hareketlerini taklit eden çırağı ile birlikte dükkânın önünde bir ileri bir geri arşınlar. Kâh Kuşkonmaz sokağına, kâh kahveye doğru yönelir. Kolları ile istikametler çizer. Usta da çırak da üzüntülü görünürler. Öğle üzeri köşebaşı tenha, kahvede kimse yoktur. Arasıra kahveci çırağı görünür. Zaman zaman tramvay, vapur, tren sesleri...)

BAKKAL - Merak buna derler işte: Şu bizim dükkânın neresi yola kesilecek? Bir türlü akıl erdiremedim. Mühendis başka türlü ölçecek değil a! Ölçü ise ölçü... Metre ise metre... Geç, Mehmet Kuşkonmazdan buraya doğru yürü gel! Gözünü gözümün içine dik. Sallanma öyle alık alık. Dükkân giderse yola, sana da, bana da uğurlar ola. Ne ben dükkân açabilirim

yeniden, ne sen usta bulursun benim gibi.

(Çırak Kuşkonmaz'a doğru yürür. Ebe Kevser'in evinden gözlüklü, bastonlu ihtiyar bir hanım çıkar, camiye doğru yürümeye başlar.)

EBE - *(Cumbadan)* Haminne! Geç kalma.

HAMİNNE - *(Pencereden)* Yok, kızım yok. Benim yüreğim yufka. Öyle ağlamak, sızlamak kaldırmaz benim içim... Sadece bir başınız sağ olsun deyip gelirim. Sevaptır kızım. *(Bakkalın önünden geçerken bakkal da kasketini açmış. Kafasını kaşımaktadır.)* Hayrola, bakkal usta, yine kelini kaşıyorsun?

BAKKAL - *(Kasketini başına giyer.)* Sorma, hanım nine belini doğrult da bir bak: Şu bizim dükkânın neresi yola kesilecek? Ne menfaat var bunda? Kuşkonmaz'dan yolu bu yana nereye uzatacaklar sanki? Yangın yeri hep oraları.

HAMİNNE - Ayol, bostan korkuluğu musun sen? Gidip belediyeye anlatsana, yangın yeri diye oraları....

BAKKAL - Yine var bu işte belediyeyi bir dolandıran. Kime dert anlatırsın, hanım nine? Şu sokak böyle, bu halde dururken bizim dükkândan ne istersin? Bütün mahalleli bu yoldan işler. *(Ebenin evinden tarafa işaretle.)* Manavı, kasabı, berberi, kunduracısı, hepsi burada.

HAMİNNE - Belediye ne bilsin evladım? Geçen büyük yangında bizim oradaki ev de cayır cayır yandı; Zekai Paşaların konakları ile bir günde. Dünya âlem bunu işitmeyen var mı? Rabbime bin şükür, şunu da rahmetlik nur içinde dinlensin, sağlığında, bu da bulunsun diye çerden çöpten yaptı çattı. Bir de yangın oluverince buraya sığındık da seril sefil sokak ortalarında kalmadık. Kevserciğimin çehizleri de hep yandı... Yanan sade bu olsa. Kızın kısmeti de beraber yandı..

BAKKAL - Aman, Hanım nine?

HAMİNNE - Öyle ya. Damat olacak herifin gözü evdeymiş meğer, kızda değil...

BAKKAL - *(Alaycı)* Evlenmek buna derler işte..

HAMİNNE - Evlenecek kızı olanlara ibret! Kevserciğim de, ondan sonra, dünyaya küstü de ebe oldu ya.. Bir de geçen gün Kevser'le otururken, çat kapı, izbandot gibi bir herif geli-

vermesin mi? Ne var oğlum, ebe için mi, kulunç için mi, solucan için mi... Ne için geldin? Ne dese beğenirsin? Vergi taksitleriniz birikmiş, götürüp yatırmazsanız eşyalarınız haciz olacak. Tepem attı. Bir de Kevserciğim vergi koçanlarını getirdi, herife gösterdik. Baktı baktı. Meğer o yanan evin vergisi değil mi imiş...

BAKKAL - Ah, Hanım nine ah...

HAMİNNE - Büyük kapıya gideceğim. Alimalah, büyük kapıya gideceği... *(Yürür.)*

BAKKAL - Büyük kapı da, küçük kapı da.. Belediye de tapu da... *(Jest)*

HAMİNNE - *(Seddin ötesine geçerken bakkala dönerek)* Şu kahve nedir şurda, yolun üstüne çıkmış, yamrı yumru, ur gibi.

BAKKAL - *(Kendi kendine söylenir.)* Ah o domuz kahveci. Yine bir yolunu bulup beni atlattı galiba. Muavin bana da yumuşak göründü, göründü ama, insanın alacası içinde... Ne konuştular öyle uzun uzun kahveci ile? *(Bu konuşma esnasında bakkal, çırağının kendi tarifi üzerine hareket ederek, ta yanına kadar geldiğinin farkında olmaz. Birden)* Seni miskin seni. Daha burda mısın? Kuşkonmazdan buraya doğru yürü demedim mi?

B.ÇIRAĞI - Geldim, usta.

BAKKAL *(Üzerine yürür.)* Ne zaman geldin? Daha gitmedin ki... Çabuk.

B.ÇIRAĞI - *(Koşarak hareketleri tekrar eder.)* Usta geleyim mi?

BAKKAL - Ustana da sana da. Yürü. *(Parmağını alnına dayar.)* Gözünü buradan ayırmadan yürü. Bakındı alığa bakındı. Başını kurt kapasıca. Bozma istifini. Yürü, yürü yürü...

B.ÇIRAĞI - *(Tökezlenir, çamura düşer.)* Of anam. *(Öteden bu hali gören kahveci çırağı kahkaha ile güler.)*

BAKKAL - *(Dövünür.)* Allah'ın cezası. Kafanı, gözünü patlat da başına bir de bu çıksın, emi? *(Kahveci çırağına)* Nuri oğlum, bu bizim salak daha çok çamura batar böyle. *(Çırağına)* Lağım faresine döndün. Yanılıp da almışım çırak diye.

K.ÇIRAĞI - *(Seddin ucuna gelir. Alaycı)* Ne buldun orada Mehmet?

B.ÇIRAĞI - Aşkolsun, Nuri ağabey. Alacağın olsun.

BAKKAL - Git çeşmeye paklan. Gelme yanıma. *(Çırak çeşmeye doğru gider.)* Nuri oğlum, bu yol meselesi hepimizi gömecek çukura. *(Eliyle işaret ederek)* Gel gel.

K.ÇIRAĞI - *(Gelerek)* Ne var usta?

BAKKAL - *(Kurnaz)* Seninki nerede? *(Bu sırada caminin önünden eskici geçer.)*

ESKİCİ - Eskiler. Eskiler alayım.

BAKKAL - *(Başını sesten tarafa çevirir.)* Macit Bey'in elbiseleri, ayakkabıları, şapkası.. Kazandı herif. *(Kahveci çırağına döner.)* Seninki.

K.ÇIRAĞI - Peykede kestiriyor.

BAKKAL - Öyle ya, keyfi yerinde. Bulmuş senin gibi bir kalfa.. Şey, muavin ile işi pişirdiler galiba? *(K.Çırağı omuzlarını silker.)* Bilir işini domuz... Neyse Nuri, oğlum, şu bizim çırağın halini gördün ya, adam olmaz, nerde senin gibi bir kalfa? Ne dedim? Ustasın usta. Şimdi sen bana dükkân aç bana de, şu senin cimri ustana nisbet bir dükkân döşeyeyim sana da gören parmağını ısırsın. İstersen ortak ol, beraber işleriz. Ne dersin?

K.ÇIRAĞI - Sahi mi?

BAKKAL - Ben zaten usandım alacak toplamaktan. Hele şu mahalle? Gözüm görmesin bir daha. Fukarası da öyle, zengini de.. Tohum saçar gibi toprağa borç, borç, borç... Kışlayacak filizlenecek de sen de toplayacaksın beş, on başak... Müşteri ölüverir, paraların yanar, caba. Sana haber etmeden başka semte taşınır, gitti gider, caba. Fatih'ten, Süleymaniye'den Cibali'den Eyüp'e, Üsküdar'a kadar taşın dur, alacak için... Usandım. *(Dükkânı işaret eder.)* Bunu da kapatır, Sirkeci'de kahve açarız.

K.ÇIRAĞI - Usta, bu da evvelkisi gibi olmasın?

BAKKAL - Yo, yo, yo, yo!

K.ÇIRAĞI - Ortak olacağız?

BAKKAL - Sermaye benden.

K.ÇIRAĞI - Beraber işleteceğiz?

BAKKAL - Çalışmak senden ben artık ihtiyarladım.

K.ÇIRAĞI - Şaka etme usta?

BAKKAL - Öyle soğuk şakaları seninki yapar. Sözüm dosdoğru söz.. Hem, şey... *(Utangaç, kelimeleri çiğneyerek)* Allah'ın emri, Peygamberin kavli ile.. *(Çırağın sırtını okşar. Kahveci çırağı sırıtır. Bakkal kıs kıs güler. Gülüşürler.)*

K.ÇIRAĞI - *(Birden.)* Ben şimdi ona yapacağımı bilirim.

BAKKAL - Ha şöyle..

K.ÇIRAĞI - On senedir tabanım yarıldı hizmet etmekten.

BAKKAL - Bildi kıymetini.

K.ÇIRAĞI - Bu gidişle dünyaya öbür gelişte dükkân sahibi olurum...

BAKKAL - Sakın ustanın sözüne uyup da caymayasın?

K.ÇIRAĞI - *(Önlüğünü çıkarır.)* Bu günden tezi yok, kahve de onun, mahalle de...

BAKKAL - Sirkeci nasıl, he?

K.ÇIRAĞI - Şu önlüğü de başına çalsın.

BAKKAL - Taksın onu beline de muavine göbek atsın! Hi hi hi.

K.ÇIRAĞI - Hem de heyetin önünde...

BAKKAL - *(Birden toparlanır.)* Hangi heyet?

K.ÇIRAĞI - Keşif için gelecek heyet. Bu gün gelecekler.

BAKKAL - Bugün mü? Aman Allahım.

K.ÇIRAĞI - Fısır fısır söyleşirlerken işittim.

BAKKAL - *(Coşar.)* Ah domuz ah! Yine başıma bir çorap örecek. Ya ben burda yokken geliverseler! Az kalsın yine alacak işi için gidecektim. Heyet gelecek, gelecek dedi. Ama muavin bugün değil... Bir ay sonra.. Demek ağız birliği etmişler! *(Kahveye doğru yumruğunu sallar.)* Ben sana bir oyun edeyim de.

K.ÇIRAĞI - *(Aynı jest)* Ben sana anlatırım!...

BAKKAL - *(Hileci)* Yok, sakın ona bir şey söyleme. Olsun bitsin de..

K.ÇIRAĞI - Ben ona gösteririm.

(Çırak hiddetli adımlarla kahveye gider. Tam bu sırada kahveye orta yaşlı, koltuğunda bir evrak çantası, başında melon şapka, bir müşteri gelir.)

BAKKAL - *(Nuri'nin arkasından)* Eh, lâfı ağzından aldık, aldık

ama havadis fena. Demek bu gün heyet gelecek. Aklı sıra beni tongaya düşerecek. *(Bakkal çırağı önlüğünü sıkarak gelir.)* Mehmet oğlum, sen ne zaman adam olacaksın? Şu Nuri'den ibret al: Gözü açık, kulağı delik, dili mekik.. Fıslasalar duyar. Senin gibi çukura da düşmez. Duyduğunu, gördüğünü bülbül gibi söyler...

B.ÇIRAĞI - Usta, eve kadar gidip geleyim mi?

BAKKAL - Ben ne diyorum, o ne anlıyor. Ben mangal tahtası diyorum, o bayram haftası diyor. Tövbe, estağrufullah. İnsanı çileden çıkaracak.

B.ÇIRAĞI - *(Israr eder.)* Çamaşır değişmeye...

BAKKAL - *(Dükkâna doğru yürür.)* Lahavlevela, Lahavlevela.

B.ÇIRAĞI - Bir saat izin...

BAKKAL - Yürü. *(Dükkâna girer.)*

B.ÇIRAĞI - *(Dükkânın önünde, ustanın arkasından)* Yürümeyeceğim işte, dinlemeyeceğim işte. Birikmiş aylıklarımı isterim. *(Dükkâna girer.)*

(Kahveci çırağı seddin üzerinde sinirli sinirli o iskemleyi buraya, bu masayı oraya itip kakıştırmaktadır. Melon şapkalı hayretle bakınır.)

M.ŞAPKALI - Hişt... Baksana

K.ÇIRAĞI - *(Sinirli)* Ne istiyorsun?

M.ŞAPKALI - Bir kahve.

K.ÇIRAĞI - Bana ne? Kahveciye söyle!

M.ŞAPKALI - *(O da sinirlenir, bazı heceleri kekeler)* Ben sinirli bir adamım.

K.ÇIRAĞI - Öyleyse doktora.

M.ŞAPKALI - Allah Allah. Sen çırak değil misin burada?

K.ÇIRAĞI - *(Elinde tuttuğu önlüğü göstererek tortop eder.)* Görmüyor musun?

M.ŞAPKALI - Ha. Koğuldun. Hiç de şaşmam!

(Bu söz üzerine kahveci çırağı hiddetle yumruğunu masaya vurur, hızlı hızlı kahveye doğru gider. Gürültü ile yerinden sıçrayan kahveci, uyku sersemi, pencereden bakar.)

KAHVECİ - *(Bağırarak, melon şapkalıya)* Hey, arkadaş iftar topu mu, sahur topu mu atıyorsun? Yoksa topçudan yeni mi

çıktın? *(Çırağına)* Ulan Nuri, bak şu enayiye. *(Çırak cevap makamında önlüğü masalardan birinin üzerine fırlatır.)* Boş ver. Müşteriye kızılmaz. *(Birden irkilir.)* Sakın bu da müfettiş olmasın. Vay canına.. *(Fırlar, gözlerini uğuşturarak çıkar. Müşteriye)* Çay mı kahve mi?

M.ŞAPKALI - *(Hiddetli)* Bu ne biçim kahve, ne biçim terbiye? Müşteriye böyle mi muamele ederler? Çırak bir türlü, usta bir türlü.

KAHVECİ - Hoş gör.

M.ŞAPKALI - Ne demek efendim? Sizin kahveniz de kahveciniz de, mahalleniz de, sokağınız da, yolunuz da..

KAHVECİ - E, daha?

M.ŞAPKALI - Batak, batak, batak.

KAHVECİ - *(Müşterinin yanına oturur. Babacan)* Uzun etme. Konuşkan adamsın vesselam. Senin gibi müşteriye eyvallah. Karşı karşıya birer kahve içelim seninle. *(Tabakayı önüne sürer.)* Yak bir sigara. *(Bağırır.)* Nuri! Yap iki! *(Sigaraları yakarlar. Çırağın aldırmadığını görür.)* Nuri!

K.ÇIRAĞI - Kendin yap.

M.ŞAPKALI - Gördün mü terbiyesizi?

KAHVECİ - Aldırma. İnsan değil miyiz? Bir saati bir saatine uymaz. Sabahleyin lodos, akşamleyin poyraz.

K.ÇIRAĞI - Uzun lâfın kısası: Hesap gör.

M.ŞAPKALI - Gör şunun hesabını.

KAHVECİ - *(Çırağa)* Al, yok. Para mı istiyorsun? *(Cebinden para çıkarır.)* Al şu beşliği. *(Masanın üstüne bırakır.)*

K.ÇIRAĞI - Ben gideceğim, hesap gör.

M.ŞAPKALI - Gönder, gönder keratayı.

KAHVECİ - Bu gün zaten iş yok. Nereye gidersen git. İzin sana. Yarın erken gel.

K.ÇIRAĞI - Ben artık çalışmayacağım.

M.ŞAPKALI - Sav artık, sav gitsin.

KAHVECİ - Pazara kadar izinlisin. Bu günlen üç gün. Yetmez mi?

K.ÇIRAĞI - Ben başka iş tutacağım.

M.ŞAPKALI - Amma da geniş adamsın yahu.

KAHVECİ - Aldırma. *(O sırada dükkânın önüne çıkar, bakkalı göstererek çırağına)* Yine sana ne veriyor? Para mı kız mı?

K.ÇIRAĞI - İkisini de.

M.ŞAPKALI - Fena alış veriş değil.

KAHVECİ - Allah akıllar versin.

K.ÇIRAĞI - Ortak olacağız.

KAHVECİ - *(Bakkala bağırarak)* Ortak! Buyur, buyur. Kahveler benden! *(Eli ile gel işareti yapar.)*

BAKKAL - *(Çırağına)* Heyetten meyetten gelen olursa ben kahvedeyim. Gözünü aç. *(Kahveye gelir.)*

M.ŞAPKALI - Cömert kayınpeder bu mu? Hem para veriyor hem kız?

KAHVECİ - *(Bakkala yanındaki iskemleyi göstererek)* İliş bakalım.

BAKKAL - *(Tombul vücudunu yerleştirirken)* Anlamadım hangi iş?

KAHVECİ - Şu iskemleye iliş.

BAKKAL - *(Oturur.)* Ben de iş dedin sandım.

KAHVECİ - *(Tepeden inme)* Yine canına okudun oğlanın! Bu kaçıncı oldu? Ama bu sefer zordur cayması, anladın mı?

BAKKAL - *(Pişkin)* Meramını anlamadım.

KAHVECİ - Bırak şu numarayı. Nuri gibi damat zor bulursun.

BAKKAL - Kızımın şırası çıkmadı ya. Ben kızımı kime verirsem veririm. Nuri olmuş, Mehmet olmuş. O benim bileceğim iş. *(Beyağabey gelir.)*

KAHVECİ - Buyur, Beyağabey, *(Kahveci kalkınır, bakkal da kıpırdanır. Beyağabey oturur.)* Nuri, kahveler! *(Nuri kımıldamaz.)* E, artık bu kadar naz yeter: Hayırlı kahvesi bu. Değil mi ortak?

(Çırak sesini çıkarmadan ocağa gider.)

BEYAĞABEY - Allah rahmet eylesin. Büyük cemaat vardı cenazede. Sıtkı bütün adamdı, doğrusu. Bütün mahalleli orada idi.

BAKKAL - Allah kabul etsin. Mazurlar da bulunur. Biz de mazurduk.

BEYAĞABEY - Ayıp etmişsin doğrusu..

KAHVECİ - Beyağabey, Allah inandırsın, esnaflık namına rezil etti bizi. Yirmi senelik müşterin, Allah'tan kork. Bir hizmettir bu da. Öyle değil mi, Beyağabey?

BAKKAL - *(Beyağabey'e)* Bunun lafına bakma. *(Kahveciye)* Peykede uzanıp yatan ben mi, sen mi? *(Kahveci biraz bozulur.)*

BEYAĞABEY - Onun yaptığı da ayıp..

KAHVECİ - Allah inandırsın, camiden sonra döndüm. Safram kaldırmaz. Beyağabey...

BAKKAL - İnanma, rahatını bozmaz da ondan.. *(Gitmek için davranır.)*

KAHVECİ - *(Bakkalın kolundan tutar.)* Şunun şurasında tatlı tatlı konuşuyoruz. Öyle değil mi, Beyağabey? *(Bakkala)* Cenazeye hiç kimse gelmese ben gelirim. Neden? Neden olacak. Yirmi senedir komşuluk ediyoruz. Hak var hukuk var.

BAKKAL - Çenen pırtı. Torba değil ki büzesin.

KAHVECİ - Allah inandırsın, kimseye bir şey söylemedim. *(Bu sırada kahveleri getiren çırağa)* Söyledim mi, ulan Nuri? Söylemem. Neden? Neden olacak. Komşuluk var, bir. Nuri'yi damat alacak, iki.

BAKKAL - *(Melon şapkalıya)* Beyim kusura bakma. Sarhoş aklı... *(Kızarak yerinden kalkar.)* Benim işim var...

KAHVECİ - *(Kolundan çeker.)* Allahını seversen otur. Şunun şurasında tatlı tatlı konuşuyoruz yahu!

BEYAĞABEY - Otur canım. Biz geldik diye mi gidiyorsun?

(Bu aralık caminin önünden kalaycı geçer.)

KALAYCI - Kalay... Kalaycı... Kalay...

BAKKAL - *(Başiyle lâhavle der gibi Beyağabey'e)* Kusura bakma. *(Kahveciyi işaretle)* Beni pis pis söyletecek... *(Oturur.)*

KAHVECİ - Yok ziyanı. Kalaycıya ver parlat.

M.ŞAPKALI - *(Ayağa kalkar.)* Beyler, müsaadenizle.

KAHVECİ - Otur Allah aşkına.

M.ŞAPKALI - Ben bu mahalleden değilim.Bir iş için uğradım.

KAHVECİ - İyi. Mahallenin bütün işleri burada görülür. Muhtarı, âzaları hepsi buraya gelir. *(Beyağabey'i gösterek)* İşte bu da

altılardan. Söyle ne var?

M.ŞAPKALI - *(Tuhaf bir tavırla yüzlerine bakar. Kahveciye)* Şaka mı ediyorsun?

KAHVECİ - Ne şakası yahu?

M.ŞAPKALI - Altılardan dedin de...

BEYAĞABEY - Hakkın var. Altılar deyince o eski kabadayılar, külhanbeyiler geldi hatırına, değil mi? Yok canım, bu bizim mahallenin bize taktığı bir söz... Böyle derler bizim heyeti ihtiyariyeye....

KAHVECİ - Boşuna söz etmez mahalle. Senin anlayacağın *(Yüzüne bakarak)* Müdür bey mi, müfettiş bey mi, nesin bilmem?

M.ŞAPKALI - *(Eliyle geçiştirir.)* Aldırma...

KAHVECİ - Her ne ise.. Senin anlayacağın, bu beyler, *(Beyağabey'i gösterir.)* Allah eksikliğini vermesin, mahallenin bütün angaryası onlarda. Hiç kimseye zahmet vermezler. Heyeti ihtiyariye onlar, Ocak heyeti onlar, esnaf odası onlar, Kızılay onlar, Çocuk Esirgeme onlar, onlar....

BEYAĞABEY - *(Melon şapkalıya)* Sen söyle bakalım işini.

(Melon şapkalı adam, çantasını masasının üzerine kor, içinden bir kâğıt çıkarır.)

M.ŞAPKALI - *(Okur.)* Mihri Hatun sokağı... E, evet... Mihri Hatun sokağı... Bu sokak nerede?

BEYAĞABEY - Tamam, burası işte.

M.ŞAPKALI - *(Kâğıda bakarak)* 42 numarayı arıyorum.

BEYAĞABEY - Macit Bey'in evi.

(Bakkal, kahveci dikkat kesilirler.)

M.ŞAPKALI - *(Kâğıda bakar.)* Evet Macit Bey.

BEYAĞABEY - Sizlere ömür.

BAKKAL - Macit Bey'in nesi olursun?

M.ŞAPKALI - Ben onun bir şeysi değilim. Noter kâtibiyim.

KAHVECİ - *(İki elini yanlarına açarak)* Kâtipsin de, birader, demindenberi neye söylemezsin?

M.ŞAPKALI - Alacaklı, Macit Bey'e protesto çekmiş. Kendisine tebliğ edeceğim.

BEYAĞABEY - Allah rahmet eylesin

BAKKAL - Anlayacağın, geç kaldın.

M.ŞAPKALI - Ne zaman vefat etti?

BEYAĞABEY - Bugün gömdük.

M.ŞAPKALI - Hay aksi hay. Şu halde tebligat yapamayacağım?

KAHVECİ - Yeni adrese git istersen? Topkapı Selvi dibi numara, elmerhum... Töbe, töbe.

BEYAĞABEY - *(Ciddi)* Günaha girme.

BAKKAL - Kim çekmiş protesto?

M.ŞAPKALI - Emniyet Sandığı.

BAKKAL - *(Kahveciye)* Senin anlayacağın Emniyet Sandığı'na rehin.

KAHVECİ - *(Sataşır.)* Senin anlayacağın Emniyet Sandığı adama ev kaptırmaz. *(Omuzuna vurur.)* Alacağın ne kadar?

BAKKAL - Üstüne vazife mi senin?

(Beybaba gelir. Kahveci yer gösterir.)

BEYBABA - *(Ayakta)* Konuşmanız ne bakalım?

BEYAĞABEY - *(Kıpırdanır.)* Can sıkacak bir iş. Macit Bey evi Emniyet Sandığı'na rehin etmiş. Sandık da protesto çekiyor.

BEYBABA - Tam da günü. *(Oturur.)*

M.ŞAPKALI - *(Gitmeye davranır.)* Beyim, müsaadenizle.

BEYBABA - Bu da kim oluyor?

KAHVECİ - Noter katibi.

BEYBABA - *(Melon şapkalıya)* Baksana oğlum.

M.ŞAPKALI - Buyurun.

BEYBABA - Öldü diye şerh vereceksin, değil mi?

M.ŞAPKALI - Ben vazifemi yaptım. *(Bir şeyi unutmuş gibi)* Ha.. *(Bir kâğıt çıkarır.)* Şu ihbarnamenin altını imza buyurur mu sunuz?

BEYBABA - Ne diye?

M.ŞAPKALI - Öldü diye şerh verelim de... *(Oturur, Kâğıda bir şeyler yazar. Yazarken arasıra mırıldanır.)* İş bu ihbarnamede ismi muharrer... Evet... İsim, adres... Bu gün vefat etmiştir. Tarafımızdan tas... tasdik olunur. Tarihi 14 Mayıs 1939. Tamam. *(Kalemi Beyağabey'e uzatır.)* Buyurun.

BEYAĞABEY - *(İmza ederken)* Nur içinde yatsın.

M.ŞAPKALI - *(Kalemi kahveciye uzatır.)* Siz de imza edin.

KAHVECİ - *(Ikına sıkına imza eder.)* Oldu... *(Kalemi Bakkala uzatır.)* Al bakalım sen de.

BAKKAL - *(İmza ederken)* Alacaklı mısın? İşte böyle.
(Melon şapkalı kalemi bakaldan alır, Beybaba'ya uzatır.)

BEYBABA - *(Ceplerini karıştırır.)* Gözlüğüm de yanımda değil... Zararı yok, ver.

KAHVECİ - Sevaptır Beybaba.

M.ŞAPKALI - *(Kalemi Beybaba'dan alır, kapar cebine koyarken)* Şimdi iş mahkemede. Varisleri borcu ya kabul eder, yahut etmez. Orasını bilmem. *(Kâğıtlarını toplar, çantasını kapar. Bakkal derinden inler.)*

BEYBABA - Sen bilmezsin elbet. Bir karısı kaldı, bir kızı. Ne yapsın zavallılar?

M.ŞAPKALI - Bir oğlu da vardı ama...

BEYBABA - Her ne ise.. Şu biçareler açıkta kalmasın da.

M.ŞAPKALI - Vallahi beyim, ben oralarını bilmem. *(Gitmek üzere)* Müsaadenizle.

KAHVECİ - *(Oturduğu yerden)* Güle güle. Yine buyurun.

M.ŞAPKALI - *(Çırağın önünden geçerken)* Bir daha ya daha nazik ol.

B.ÇIRAĞI - *(Bağırır.)* Usta! Usta!
(Bakkal telâşla kalkar, dükkâna gider. Aynı zamanda garson kılıklı bir adam kahveciye yaklaşır.)

GARSON - *(Kahveciye)* Usta.

KAHVECİ - Kimi arıyorsun?

GARSON - Seni.

KAHVECİ - İyi ama, ben seni tanımıyorum. Sen beni nereden tanıdın?

GARSON - *(Yılışık)* Eh, zenaat... İnsan garson olur da adam seçmezse neye varar? Yüzünden adamı okumalı: Esnaf mı, hovarda mı, memur mu, müteahit mi, sabıkalı mı, avanta mı, aynasız mı?...

KAHVECİ - *(Keser.)* Bırak traşı. Ne istiyorsun?

GARSON - Saffet Hanım'ın selâmı var.

KAHVECİ - Sen kim oluyorsun?

GARSON - Sofracı. Düğün için bizim patronu tuttular.

KAHVECİ - Öyle desene.

GARSON - İskemleler az geldi. Akşama çok kalabalık var. Daha onbeş, yirmi iskemle lâzım.

KAHVECİ - Bizde yok.

GARSON - Kira ile.

KAHVECİ - *(Gidecek gibi davranır.)* Başka yere bak.

GARSON - *(Bir kâğıt uzatır.)* Bu da senin.

KAHVECİ - *(Alır.)* Bu ne?

GARSON - Davetiye.

KAHVECİ - Akşam için mi?

GARSON - Hem de yemeğe...

KAHVECİ - Şunu baştan söylesene. İskemleler akşama hazır. *(Omuzuna vurur.)* Anladın ya?

GARSON - Yaşa usta.

KAHVECİ - Uzun etme. Akşama gel, al. *(Garson gider.)* Nereye tüydü bizimki?

(Yukarıdaki konuşma esnasında bakkal dükkâna kadar gittikten sonra çırakla konuşurken Kuşkonmaz'a doğru bakınır. Sonra acele ile o tarafa doğru gider. Beyağabey'le Beybaba da kâh aralarında konuşur, kâh garsona kulak kabartırlar.)

BEYBABA - Kuşkonmaz'a doğru gidiyor.

(Tam bu sırada Kuşkonmaz'dan üç kişinin konuşa konuşa ilerledikleri görülür.)

KAHVECİ - *(Hayretle)* Heyet be.

BEYBABA - Ne heyeti yine?

KAHVECİ - Fen heyeti... Vay canına. Muavinle işi uydurmuş. Ulan atlattılar beni ha? Ya merak basıp da bugün kafayı tütsülemek için gitseydim balık pazarına? Demek canıma okuyacaktı. Gösteririm ben ona.

(Acele ile gelenlerin yanına doğru seğirtir. Heyet uzun uzun etrafı tetkik eder, durur, konuşur, sağa sola gider, gelirler. Bu üç kişinin biri didon sakallı, biri kıranta bir adam; üçüncüsü de favorili, pipolu bir delikanlı. Bakkala kahveci peşleri sıra yürürler.)

BEYAĞABEY - Bu heyetlerin biri gider, biri gelir, yol da yine

böyle yarım, yine böyle bozuk.

BEYBABA - Bozulan şey kolay kolay düzelmez. Geçende mahallede bir boru patladı. Terkos bozuldu, hâlâ düzelmedi. Çeşmenin önünde her gün sabah akşam, bir rezalettir gidiyor. Tamir var dediler, havagazını kestiler, hâlâ açılmadı. Kömür de miskalla satılıyor.. İhtiyarlık da işte böyle: Romatizma, kum sancısı, damar sertliği, baş dönmesi... Düzelmez, düzelmez!

BEYAĞABEY - Bizim mahalle de çok ihtiyarladı galiba?

BEYBABA - Bu gidişle yakında vefat edecek. Eskiden bu mahalle böyle miydi? Bayağı tenhalaştı şimdi. Biraz iktidarı olan satıp savıp başka tarafa gidiyor.

BEYAĞABEY - Senin de niyetin var mı Beybaba?

BEYBABA - Deli mi oldun? Elim kolum bağlı değil a... Gitsem giderim. Evlâdım, ben burada öleceğim işte o kadar.. *(Susarlar.) Bu sırada bir küçük öğrenci, önlüğü sırtında, Beyağabey'e yaklaşır, çocuğa bakarak.)* Maşallah. Boyu da uzayıp gitmiş.

ÖGRENCİ - *(Dokuz on yaşında)* Baba, ben defter alacağım. Öğretmen söyledi.

BEYAĞABEY - El öpsene bakayım. *(Çocuk Beybabanın elini öper.)*

BEYBABA - Ömrün çok olsun evladım.

BEYAĞABEY - Her gün bir tane defter... Ne çok defter alıyorsun?

ÖĞRENCİ - Resim defteri baba...

BEYAĞABEY - Senin yok mu?

ÖĞRENCİ - Vardı ama, babacığım, kardeşim yırttı.

BEYAĞABEY - *(Para verir.)* Kabahat senin. Meydanda bırakma. Bunu da iyi saklamazsan başka almam. Anladın mı?

ÖĞRENCİ - *(Parayı alır.)* Ama, baba, siz de kardeşime söylesenize, almasın benim defterlerimi. *(Koşarak gider, bakkala girer.)*

BEYBABA - *(Çocuğu gözleri ile takip eder.)* Biz de böyle miydik acaba? Ne gezer. Bizim zamanımızda bu boy çocuk kahveye girip babası ile konuşabilir miydi?

(Heyet, yanlarında kahveci ile bakkal, ağır ağır, konuşa konuşa, bakkal dükkânının yanına gelirler.)

BEYAĞABEY - Heyet buraya geliyor galiba?

KAHVECİ - *(Didon sakallıya)* İkbal buyurulmaz mı beyim, bir acı kahve?

BAKKAL - *(Dükkânın önünü gösterir.)* Buyurun, buyurun. İskemle verelim.

DİDON SAKALLI - *(Aldırmaz. Konuşmasına devam eder.)* Ta oradan başlayan bu temel katına ait duvar izlerine bakın. Bunlar bize asıl katakombun, evet, katakombun *(Dükkâna doğru işaretle)* yerini haber veriyor. Bu istikamette sondaj lâzımdır.

BAKKAL - *(Yalvarır.)* Günah, beyefendi günah!

KAHVECİ - *(Nisbet verir.)* Katakulli ha? *(Bakkalda surat)*

KIRANTA ADAM - Bizansın hususiyeti olan köşebendleri burada da görünüyor. Bana kalırsa ben yine aynı fikirdeyim. *(Kahveye doğru işaretle)* Şurdan gelen bir hat olmak lâzımdır.

KAHVECİ - *(Şaşırır.)* Aman beyim, yanlış.

BAKKAL - *(Karşılık verircesine)* Yediğin haltı gördün mü? *(Kahvecide surat)*

K.ADAM - *(Kahveciye dönerek)* Siz kahveci misiniz?

KAHVECİ - Bizim kahve meşhurdur beyefendi.

BAKKAL - *(Atılır.)* Köşebaşı deyince, bizim dükkân beyefendi.

D.SAKALLI - *(Arkadaşlarına)* Şu kahvede biraz dinlenelim. Müzakere ederiz.

(Heyet âzası "Hay hay" diyerek kahveye doğru yönelir. Kahveci neşeli, keyifli , seğirdir.)

KAHVECİ - Nuri... Buyurun beyler... Nuri... Kıymetli misafirlerimiz, buyurun! Buyurun beyim.

BAKKAL - *(İnler.)* Vay başıma.

(Nuri koşarak gelir. Heyeti selamla karşılar, yer gösterir. Âzalar birer iskemleye oturur. Bakkal da arkalarından gider, bir kenarda elpençe durur.)

KAHVECİ - Ne emredersiniz?

D.SAKALLI - *(Giyinişi mühmel, papiyon kravatlı)* Neyiniz var?

KAHVECİ - Kahve, çay, gazoz, lokum, nargile, şurup, ayran, li-

monata, dondurma...

FAVORİLİ

PİPOLU - Dondurma mı?

KAHVECİ - Kusura bakma. Ağız alışkanlığı. *(Didon sakallıya dönerek)* Size taze bir çay demleyim mi, esnaf işi?

DİDON SAKALLI - *(Gülümser.)* Alâ. *(Ötekilere de çay söyler)*

KAHVECİ - *(Bağırarak.)* Çaylar üç. Demli olsun.

(Nuri koşarak gider. Heyet âzası kendi aralarında münakaşaya dalar. Bakkal da kahveciye yanaşır.)

BAKKAL - Ne anladın sen bu işten?

KAHVECİ - Şu uzun boylunun sözüne kalırsa bizim kahve gitti.

BAKKAL - O bir şey değil. Şu gözlüklünün demesine bakarsan dükkân yola gidecek.

KAHVECİ - İşler aynasız.

(Bu sırada Beybaba'nın yanına onyedi, onkesiz arası, süt irisi, spor kıyafetli, hoppala bir kız, basamakları hoplaya hoplaya çıkarak gelir.)

BEYBABA - Hayrola Zehra?

HOPPALA KIZ - *(Dedesinin boynuna sarılarak)* Bonjur Dedeciğim! *(Beybaba'ya dönerek)* Bonjur beyefendi.

BEYAĞABEY - Hoş geldin kızım.

BEYBABA - Eve uğradın mı?

H.KIZ - *(Şımarık)* Dedeciğim, sizi görmek için eve uğramaya lüzum yok ki.. *(Beyağabey'e döner, teklifsizce:)* Vallahi beyefendi, sizlerin bu hayatınıza şaşıyorum: Evden kahveye, kahveden eve. Şu pis kahvenin oturulacak nesi var, kuzum? Şu asma altı mı? Birbirinizi görmek, görüşmek istediğiniz zaman, kabul gününüz olur, dostlarınız evinize ziyarete gelirler. Başka zaman da siz onlara gidersiniz. Bu ne böyle? Şu kara serviler, bodur bir minare, türbe, mezarlık... Ruhuma kasvet çöker doğrusu...

BEYAĞABEY - Amma yaptınız ha?

BEYBABA - *(Beyağabey'e)* Sen onun hezeyanlarına bakma. O söyler...

H.KIZ - Şurada pis, pis, pis mahalle bakkalı. Bir çöp almam doğrusu, oradan, şu sokağın haline bakın: İskarpinlerim

bitti... *(Oturur iskarpinlerini düzeltir. Birden)* Dedeciğim... Size bir sürprizim var... Bilin bakayım... İmkân yok, bilemezsiniz. *(Bileziği ile oynar.)* Öyle heyecanlı, öyle heyecanlıyım ki... Ama bilsenize dedeciğim.

BEYBABA - Senin saçmalarını nerden bileyim?

H.KIZ - Saçma mı? Siz de hep böyle dersiniz... *(Birden)* Paris'e gidiyorum. Paris'e!

BEYAĞABEY - *(Tecessüsle)* Paris'e mi?

BEYBABA - *(Beyağabey'e)* Demedim mi?

H. KIZ - *(Dedesine)* İnanmıyor musunuz?

BEYBABA - Okuduğun romanda mı geçti Paris?

H.KIZ - Dedeciğim. Romandaki Paris bir şey mi? Filmlerdeki Paris bile bir şey değil. Paris benim içimde: Eyfel, Sen nehri, Notrdam, Monparnas, Gomonpalas, Şanzelize, Versay, Prentan, müzik, dans, opera, tiyatro, şık, şık, şık.

BEYAĞABEY - Rüstempaşa'da oturup hayal yolculuğu yapmak. Ucuz bir yolculuk...

H.KIZ - Siz de mi inanmıyorsunuz?

BEYBABA - İmtihanlarını verdin mi? Ondan ne haber.

H.KIZ - Dedeciğim, Paris'te bitirmeye gidiyorum tahsilimi. Babam benim için her fedakârlığı göze aldı. Benim tahsilimin iyi olmasını istiyor. Tasavvur edin: Burada ne öğrenebilirim? Bizim Akademi geri, geri, geri... Burada resim yapılmaz. İstidadımı körletmek yazık değil mi?

BEYBABA - *(Doğrulur.)* Eee?...

H.KIZ - Babam beni kendi götürecek. Orada bir pansiyona yerleşeceğim. Sonra kendisi dönüp gelecek.

BEYBABA - Ya? Demek ki baban da beraber? Tevekkeli bu seferki saçmalar barut? Eczaneyi kime bırakacak?

H.KIZ - Kalfa var ya, dedeciğim?

BEYBABA - *(Kızar.)* El eliyle iş dönmez. O burdan ayrıldı mı topu attı, eczane battı demektir. *(Beyağabey'e dönerek)* Bu adamın çocuk kadar aklı olmadığına yemin etsem başım ağrımaz. Bizim damat bu işte. Şu kız, tıpkı babası...

H.KIZ - Kuzum dedeciğim, siz zaten babamı hiç beğenmezsiniz. O da diyor ki deden yaşında insanlar

gençliğin ruhunu anlayamazlar, diyor, vallahi dedeciğim, siz de haklısınız: Doğrusunu isterseniz babam da "Dömi eklere"...

BEYBABA - Ne dedin?

H.KIZ - Şey, yani yarım bilgili adam...

BEYBABA - Yarım mı? Çeyrek bile değil. Düpedüz cahil.

BEYAĞABEY - Estağfurullah.

BEYBABA - Öyle öyle.

H.KIZ - Dedeciğim, babam siyans itibariyle çok kuvvetlidir. Onda eksik olan....

BEYBABA - Ee?...

H.KIZ - Müzik, pentür, artişektür, literatür...

BEYBABA - Onda eksik olan akıl.

H.KIZ - *(Devamla)* Yani Bo-zar...

BEYBABA - Bozar ya, elbet.

H.KIZ - Dedeciğim, yani kültür itibariyle geri. Ben onun bu eksikliğini tamamlayacağım.

BEYAĞABEY - Siz Paris'te ne tahsil edeceksiniz?

H.KIZ - Pentür.

BEYAĞABEY - Efem?

H.KIZ - Yani resim.

BEYAĞABEY - Babanız size iyi bir fotoğraf makinası alsa, daha iyi olmaz mı?

H.KIZ - Pardon, beyefendi, fakat... *(Dudak büker.)* Anlatamam size... uzun...

BEYBABA - Allah akıllar versin...

H.KIZ - *(Beyağabey'e dönerek)* Rafael, Mikel Ancelo, Pikasso... Daha sayayım mı?

BEYAĞABEY - Efem? Kim oluyor bunlar?

H.KIZ - Tanımadınız mı? Büyük ressamlar.

BEYAĞABEY - Hayır, kızım, senede bir kere bile yolum düşmez Balat'a... Hele ecnebilerle hiç görüşmem.

H.KIZ - Sizinle hiç anlaşamıyoruz beyefendi...

BEYBABA - Seninle kim anlaşır zaten?

H.KIZ - *(Dedesinin boynuna sarılır.)* Dedeciğim, siz, siz...

BEYBABA - Densizliği bırak da anlat bakayım, nasıl oldu bu iş?

H.KIZ - *(Yerine oturur.)* Hangi iş dedeciğim?

BEYBABA - Canım nereden çıkardı baban bu Paris işini?

H.KIZ - A, aman dedeciğim, siz de bilmez gibi söylüyorsunuz. Paris'e giden miden yok.

BEYAĞABEY - Şimdi söylüyordunuz ya?

H.KIZ - Hani o günler. Ben içimden geçenleri söyledim.

BEYBABA - Paris'e falan gitmiyorsunuz demek?

H.KIZ - *(İçini çeker.)* Hayır, dedeciğim...

BEYBABA - Buna memnun oldum işte. *(Sükût. Sonra bir vapur sesi, tren sesi duyulur.)*

H.KIZ - *(Mendil ile gözlerinin ucunu siler.)* Bu tren sesleri, vapur sesleri sinirlerimi bozuyor dedeciğim.

(Bu sırada heyet âzası, Nuri'nin getirdiği, ustasının da ikram ettiği çayları, konuşa konuşa içmiş bulunuyorlar. Onlar çayı içerken arada sırada bakkalla kahveci de birbirlerine sokularak konuşurlar, mimikler yaparlar. Şimdi heyet önlerine açtıkları bir kroki üzerinde meşguldür.)

BAKKAL - *(Kahveciye)* Ben biraz açılacağım.

KAHVECİ - Ben de çaprazdan gelirim. *(Bakkalın karşı tarafına geçer.)*

BAKKAL - *(Yan yan heyete sokulur. Öksürür.)* Affedersin beyefendi. *(Âzalar başlarını ona doğru çevirirler.)* Mahallenin bizler eskisiyiz. Hani iktiza ederse size malumat vermek için... *(Kahveciye)* Değil mi?

KAHVECİ - *(Sokulur.)* Her ne kadar yerli değiliz ama.. Doğma büyüme buralı gibiyiz. Zati yerlisi yok İstanbul'un. Beyefendi, mahallelisi var.

DİDON SAKALLI - *(Bakkala* Siz mahallenin muhtarı mısınız?

BAKKAL - *(Kendine çeki düzen vererek)* Mahalleli çok istedi ya, kabul etmedim.

DİDON SAKALLI - Şu dükkân sizin mi?

BAKKAL - *(Heyecanlanır.)* Be.. benim, beyefendi. Biz fukara insanlarız. Üç kızım, bir de sekiz yaşında bir oğlan köleniz... Kalabalık nüfusumuz var. Şu gördüğünüz dükkândan başka geçinmemiz yok... Merhametinize sığındım..

KAHVECİ - Beyim, Allah inandırsın, kahvecilik de bir zenaat değil, değil ama ne yaparsın? Çoluk çocuk bu kahveye bakar. Bu zamanda kahveci misin? Beş para etmez. Bakkal mısın? *(Elini ensesine vurur.)* Ensen kalın. *(Bakkalın hareketleri)* Alırken ucuz, satarken pahalı. Kahvecilik öyle mi ya? Allah inandırsın, bir kilo kahveden 200 fincan çıkar çıkmaz. Kahveyi alırsın 180'ne. Bunun şekeri var? Kömürü var? Dükkân kirası, gazı, fincanı, tabağı, kırılan, dökülen? Sen hesap et beyim.

BAKKAL - Beyefendi! Bakkal var, bakkal var. Dini bütün adam, namusuyla iş yapan adam Cenabı hakkın mahbubudur. Elkâsibü Habibullah, buyurmuş. Lakin, bakkallık, beyefendi, sermaye işi. Yağkapanında, bilemedin Unkapanında, bilemedin Balıkpazarında dükkânın olsun: O zaman *(Eliyle işaret yapar.)* Beşyüze, bine para demezsin. Bizimkisi esnaflık. Şimdiki aklım olsaydı, bu dükkânın yerine aç bir kahve: Bundan iyi! Kahveyi alırsın toptan, şekeri alırsın toptan, ucuz ucuz... Kahveyi yaparsın, telveyi atmazsın; kaşığın bulaşığı ile bir daha, bir daha sür, korkma. Çayı demlersin, sıcak suyu aşlarsın, mübarek tükenmez. Tavla oynatırsın, iki lokum, iskambil oynatırsın iki lokum.Sermayeden birşey eksilmez.

DİDON SAKALLI - *(Bakkalla kahveciye)* Arkadaşlar, bakkallık ve kahvecilik hakkında bize çok değerli bilgiler verdiniz. Size teşekkürler ederim. *(Tekrar kroki ile meşgul olurlar.)*

KAHVECİ - *(Bakkala)* Beğendin mi yaptığını?

BAKKAL - Sen de sırasız lâf etmesen olmaz mı?

KAHVECİ - Ulan herifleri kızdırdın, enayiliğin lüzumu var mı?

BAKKAL - Ben de seni akıllı bir adam zannederdim. Yediğin haltı gördün mü?

(Bakkalla kahveci arasında jestler ve mimikler.)

H.KIZ - Dedeciğim,hani benim gazozum? İçmeden, gitmem.

BEYBABA - Peki, peki.

H.KIZ - *(Kahveciye)* Kahveci! Kahveci!

KAHVECİ - *(Başını çevirmeden, yüksek sesle)* Buyur! *(Bakkala)* Herifler buraya keşfe gelmiş. Sen onlara bakkallık öğretmeye kalktın. Yu, sana! *(Alnını karışlar.)*

BAKKAL - *(Aynı jesti yapmaya çabalar.)* Sen de beyleri kahveye çırak mı alacaksın, aptal!

KAHVECİ - *(Yumruğunu gösterir.)* Saloz!

BAKKAL - *(Aynı jest)* Domuz!

H.KIZ - *(Sabırsız)* Gazoz! *(Masaya vurur.)*

KAHVECİ - *(Yüksek sesle)* Geliyor! *(Yanlarına gider, Beybaba'ya)* Buyur Beybaba!

H.KIZ - *(Kaşlarını çatarak kahveciye.)* Kaba adam!

KAHVECİ - *(Bu söz üzerine kahveci bir şey söylemeden Zehra'yı yukarıdan aşağı lâhavle der gibi süzer. Yine Beybaba'ya)* Emret Beybaba!

H.KIZ - Önce bayanlara sorulur. Öğren!

KAHVECİ- - *(Dayanamaz.)* Bu mahalleden değilsin gibi söyleme be abla!

H.KIZ - Hadi, hadi. Seninle konuşacak değilim. Gazoz getir!

KAHVECİ - Kusura bakma abla. Aksi zamana rastladı. Gazozları yetiştiremedik.

H.KIZ - Dedeciğim, ben bu kaba adamı görmeye tahammül edemem. Ne terbiyesizlik. Konuşmasını bile bilmiyor. Bir daha buraya ayağımı basmam. Perihan düğüne çağırdı da bu akşam, onun için geldim. Dans olmasa düğüne bile gitmem. Mahalleden soğutuyor beni bu kahve... Ne zaman gelsem buradasınız. Anneanneme sorsam: "Anneanneciğim, dedem nerde?" "Deden kahveye tapulu, kızım, nerde olacak?" diye cevap verir. Buraya gelirim, burası da böyle... Ah şu kahveyi buradan bir kaldırsalar... Yıkmalı bu kahveyi!

KAHVECİ - İnsaf et be abla.

H.KIZ - *(Kahveciye arkasını döner. Dedesine)* Dürdane'ye uğradım gelirken.. Şiş şiş olmuş gözleri ağlamaktan.. Orada içim sıkıldı. Burada bütün bütün karardı. Düğüne gitmeye iştahım kalmadı. Ama güzelmiş caz bu gece. Sonra dedeciğim sizi göreceğim gelmişti... *(Boynuna sarılır)* Allahaısmarladık. *(Sonra Beyağabeye)* Allahaısmarladık beyefendi. *(Kahveciye döner)* Kaba adam.

(Bu sırada heyetin içindeki favorili pipolu genç adam birden ayağa kalkar. Dikkatle Zehra'ya bakar.)

FAVORİLİ PİPOLU - *(H.Kıza, edalı bir sesle)* Zizi.

H.KIZ - *(Sesin geldiği tarafa döner, aynı tarzda)* Kiki.

(Favorili genç, Zehra'nın yanına giderken diğer iki arkadaşı, hele kıranta adam, tuhaf tuhaf ardından bakarlar.)

FAVORİLİ PİPOLU - *(İki elini uzatarak)* Gözlerime inanamıyorum, ne tesadüf. Hele bu dekor içinde, tıpkı bir Madonna! Sanki siz sadaka dağıtıyorsunuz fakirlere... Harikulâde.

KIRANTA ADAM - *(Didon sakallı zatla bakışırlar.)* Gördünüz ya?

(Her ikisi de mânâlı bir hareketle başlarını sallar. Tekrar kroki ile uğraşırlar. Zehra gencin uzanan ellerini sıkarken Beybaba yerinden doğrulur.)

BEYBABA - *(Hiddetlenir.)* Maşallah oğlum! Fakiri fukarayı pek düşünüyorsun. Senin işin gücün ne bakayım?

H.KIZ - Pardon, dedeciğim, size takdim edeyim: Bu sene Arşitektürden Prömiye pri...

BEYAĞABEY - Efem?

H.KIZ - Prömiye pri.. Yani akademinin birincisi! Paris'e gidecek!

KAHVECİ - Vay canına be.

H.KIZ - *(Devamla)* Kiki ile, pardon Kemal'le hem kollejden, hem akademiden arkadaşız. O bana Zizi der ben ona Kiki.

FAVORİLİ PİPOLU - *(Beybaba'nın önünde hürmetle eğilerek)* Torununuzu tanıdığımdan dolayı çok bahtiyarım, efendim.

BEYBABA - *(Başını sallayarak)* Tevekkeli...

FAVORİLİ PİPOLU - *(Zehra'ya)* Size kolleglerimi takdim edeyim.

(Zehra ile ikisi heyetin olduğu masaya giderler. Didon sakallı adam biraz daha nazik, kıranta adam soğuk. El sıkmaları. Yer göstermeler.)

KAHVECİ - Bu ne hal Beybaba?

BEYBABA - *(Hüzünlü.)* Eh... Dede olmayan bilmez. Oğlumun biri şehit.. Birinin çocuğu yok... Kızımın biri Erzurum'da. Bana da bu kaldı işte.

(Bu aralık Haminne değneğine dayanarak Mihri Hatun

sokağından görünür. Bakkal dükkânına

BEYAĞABEY - Bunlar başka türlü Beybaba. *(Beybaba başını sallar.)*

KAHVECİ - *(Beybaba eliyle genci göstererek)* İyi dans etmeyi biliyor galiba?

BAKKAL - *(Kendi kendine)* Yine bir kadın parmağı var bu işte.

BAKKAL ÇIRAĞI - *(Dükkânın önünden seslenir.)* Usta para al.

BAKKAL - Para al... *(Acele ile seğirtir.)* Heyet... *(Durur.)* Para al... *(Dükkâna girer.)*

ÇÖPÇÜ KADIN - *(Süpürgesine dayanmış, değnekli yaşlı hanımla görüşür.)* Ben de çalışıyorum. Çalışmak ayıp değil.

HAMİNNE - Seninki çalışmak, kızım. Yâ bununki? A, vallahi düpedüz hoppala derler böylesine. Töbe, töbe Allahım. Yer yarılıp içine gömülmediğimize şükür. *(Yürür.)*

ÇÖPÇÜ KADIN - *(Süpürerek)* Okumuş, yazmış... Benim gibi sokak süpürecek değil a!

FAVORİLİ PİPOLU - *(Zehra'ya)* Gördüğümüz şeyler çok enteresan!

DİDON SAKALLI - Efendim, bu mahalledeki yolları tamir için yeri kazdıkları zaman, ekseri böyle oluyor, bir takım eski yapı izlerine tesadüf etmişler. Belediye bu yapıların antika eserler olmak ihtimaline binaen, tamirden önce uzmanlarca incelenmesine lüzum görmüş. Bize haber verdiler.

KIRANTA ADAM - *(Didon sakallıya)* Rapora esas olacak hususları not etmiş bulunuyoruz. Arkadaşımıza gelince...

FAVORİLİ PİPOLU - Pardon. Ben her ikimizin de fikrine iştirak ederim. Benim ayrıldığım nokta, teorikman parlan, artistik bir meseledir. Kestiyon dar... *(Zehra'ya dönerek)* Nes pa? *(Ötekilere dönerek)* Artistik mesele.

KIRANTA ADAM - *(Kızgın)* Pekâla. Siz de raporunuzu ayrıca yazarsınız. *(Didon sakallıya)* İşimiz kalmadı. Artık gidebiliriz.

DİDON SAKALLI - Kahveci!

KAHVECİ - *(Telaşla yanlarına gelir.)* Buyur beyim.

DİDON SAKALLI - *(Para uzatır.)* Hesap.

KAHVECİ - Estağfurullah! Misafirsiniz.

DİDON SAKALLI - *(Parayı masanın üzerine atar.)* Ustü senin olsun. *(Hepsi birlikte kalkarlar.)*

KAHVECİ - *(Tahrik edilmiş gibi)* Ayak türabın olayım. Al paranı beyefendi. Bir dahaya gelişte verirsin. Siz bizim kahvemize şeref verdiniz. Yine buyurun. Yine beklerim. *(Parayı zorla Didon sakallının avucuna tıkar.)*

DİDON SAKALLI - Nasıl olur?

KAHVECİ - Olur beyim, iyi olur. *(Rica eder gibi)* Hatırın kalmazsa ben de bir şey sorayım sizden: Bizim kahveye bir zarar yok ya?

DİDON SAKALLI - Anlamadım.

KAHVECİ - Yolu keşfederken bizim kahveye bir kesinti falan?

DİDON SAKALLI - Ha! Siz yolu mu keşfe geldik sandınız? *(Kahveci başıyle tasdik eder.)* Yok, efendim yok. Bizim yolla hiç bir alâkamız yok. Yol işlerine Belediye Fen Heyeti bakar. Biz antika bakmaya geldik, anladın mı?

KAHVECİ - *(Sevinçle hayret arasında)* Antika mı?

DİDON SAKALLI - Tabii...

KAHVECİ - Antikanın daniskası burda.

DİDON SAKALLI - Bizim gördüğümüzden başka mı?

KAHVECİ - Bizim bakkal, beyim, bizim bakkal.

(Heyet azaları gülüşürler.)

KIRANTA ADAM - Gelelim mi? *(Diğerleri başlarıyle tasdik ederler.)* Haydi buyrun.

(Giderken yaşlı zat elinde tuttuğu parayı kahvecinin avucuna bırakır. Kahveci sesini çıkarmaz, şaşkın şaşkın bakınır.)

GENÇ ADAM - Dikkat edin, iskarpinleriniz...

H.KIZ - Onlar zaten öldü. Yenisini alacağım..

(Grup sedden inip bakkal dükkânına doğru yönelir. Çırak kapıda görünüp kaybolur. Bakkal soluk soluğa fırlar. İki elinde ayrı ayrı para desteleri tutmaktadır. Didon sakallıya doğru sokulur.)

BAKKAL - Beyefendi... Bizim dükkân...

DİDON SAKALLI - *(Bakkala döner.)* Ne istiyorsun? Kazancın yolunda.

BAKKAL - *(İki elini arkasına götürür.)* Biz fukara adamlarız. Bizim

dükkâna ilişmeyin... Çocuklarının başı için.

KIRANTA ADAM - *(D.Sakallı'ya)* Allah Allah... Kahveci bir türlü, bakkal bir türlü... *(Bakkala* Biz âsarı atika mütehassısıyız. Yol işi ile hiç bir alâkamız yok.

DİDON SAKALLI - *(Bakkala)* Senin anlayacağın, antika...

BAKKAL - *(Hayretle)* Ya. Demek siz antikacısınız? *(Toparlanır.)* Bizde de var beyefendi, ucuz ucuz... *(Çırağına)* Getir Mehmet getir şu bohçayı. Terekeden, beyefendi, ucuz ucuz... Mehmet... Ucuz ucuz...*(Mehmet'in telaşlı hareketleri)*

DİDON SAKALLI - *(Ötekilere dönerek)* Kahvecinin dediği doğru. Antikanın biri.

BAKKAL - *(Telaşla)* Müzevirlik, beyefendi müzevirlik. Vallahi billahi para ile.. Ah, o kahveci.

(Heyet aldırmaz, yürür. Bakkal donakalır. Bakkal da, kahveci de heyet kayboluncaya kadar öyle kalırlar. Sonra birden gözgöze gelirler. Kahveci bakkalın elindeki paraları görür. Sonra kendi avucundaki paraya bakar.)

KAHVECİ - *(Bakkala doğru, yüksek sesle, ağız dolusu)* Kel. *(Mimik)*

BAKKAL - *(Kahveciye doğru yüksek sesle, ağız dolusu)* Çopur! *(Mimik)*

ÜÇÜNCÜ PERDE

Akşam üzeri

(Kahvede tavla oynayan iki adam. Kahveci onları seyrediyor. Bir masa başında Muhtar ağabey, birtakım kâğıtlarla meşgul. Karşısında iskemleye ilişivermiş fakir bir kadın yanında 3-4 yaşlarında bir çocuk. Garson iskemleleri taşıyor. Çöpçü kadın dolaşıyor. Vapur tren, tramvay sesleri.)

BAKKAL - *(Elinde paketle çıkan bir müşteriyi kapıdan uğurlar.)* Güle güle. *(Kahveye doğru bakarken)* Mehmet!

B.ÇIRAĞI - *(Gelir.)* Buyur usta.

BAKKAL - Öğren bakalım iskemleler nereye gidiyor?

B.ÇIRAĞI - Peki, usta. *(Kahveye gider.)*

BAKKAL - *(Yoldan geçen bir kadına)* Hayrola, yenge hanım, böyle nereye?

YENGE HANIM - Uyuyor musun ayol? Mahalle çan çan ötüyor. Saffet Hanım'ın düğünü var diye.

BAKKAL - Bugün mü idi? Ah, yenge hanım. Akıl mı kalır başta şu alacak derdinden... 229 lira... Düşün...

YENGE HANIM - Alacağın kimden?

BAKKAL - Verirse de Allah'tan, vermezse de Allah'tan.

YENGE HANIM - Ne demek o öyle?

BAKKAL - Ne demek olacak? *(Bu aralık yabancı ağır adımlarla dükkâna doğru gelir.)* Senet yok, sepet yok. Defter işi. Rahmetlik Macit Bey'in hesabı. *(Yabancıya.)* Buyur. Ne istedin?

YABANCI - *(Para verir.)* Bir Yenice.

BAKKAL - *(Parayı alır. Dükkâna girerken kadına)* Sana bir diyeceğim var gitme.

B.ÇIRAĞI - *(K.çırağına)* Nuri ağabey! Bu iskemleler nereye gidiyor? Ocakta toplantı mı var?

K.ÇIRAĞI - Düğüne. Saffet Hanım'ın evine..

B.ÇIRAĞI - Sahi mi, bugün mü idi? Hiç de akıl etmedim.

K.ÇIRAĞI - Sizden alış veriş etmez de ondan.

B.ÇIRAĞI - Eh, bizimki fukara bakkalı... *(Gider.)*

K.ÇIRAĞI - *(Bakkal çırağının arkasından)* Mehmet!

B.ÇIRAĞI - *(Durur.)* Ne var ağabey?

K.ÇIRAĞI - *(Yaklaşır kulağına)* Bizim düğünümüz de yakın.

B.ÇIRAĞI - Deme. Usta razı oldu mu?

K.ÇIRAĞI - Ne zannettin ya?

(Bakkal çırağının sırtına vurur. Bakkal çırağı hoplayarak dükkâna gider. Bakkal gelir, yabancıya sigarayı verdikten sonra avucuna bir yığın ufak para sayar)

B.ÇIRAĞI - Usta! Saffet Hanım'ın düğününe...

BAKKAL - *(Aldırmaz. Yabancı irkilir. Yere düşen bir parayı kaldırırken)* Yine kahvecinin ekmeğine yağ sürüldü. *(Parayı üfler, yabancının avucuna sayar. Kadına)* Bende talih olsa..

YENGE HANIM - Sen daha dur.. Mahallede satılmadık kız kal-

madı. Ne bekliyorsun bilmem?

BAKKAL - Biraz kızlar azalsın da...

YENGE HANIM - Sen de pahalıya satasın, değil mi? Yağma yok, bu bakkal hesabına benzemez. Kız dediğin, bakarsın bir sabah açılıverir; tıpkı çiçek gibidir. Rüzgâr, yağmur, ayaz, hiç bir şey dokunmasa bile, bakarsın bir sabah dökülüverir. Hem, baksana bana, benim elim uğurludur.

BAKKAL - Bizim büyüğe de bul bir kısmet..

B.ÇIRAĞI - *(Atılır.)* Nuri ağabey, usta?

BAKKAL - Seni külhani seni. İş güç orada dursun. Sen ağzımın içine bak. Akşam oldu. Ne zaman taşınacak bu mallar? İşine. Bu çırak beni çat diye çatlatacak? Yenge hanım, kimi buldun Saffet Hanımlara? Paralı mı, zengin mi? Malı mülkü mü var?

YENGE HANIM - Hepsi de var. Akmasa da damlar. Düğün için on para harcatmadı Saffet Hanım'a.

BAKKAL - Bizim zamanımızda sade kız alınmaz, kimin, kimlerin nesi diye arar sorarlardı..

YENGE HANIM - Şimdi başka türlü değil a? Bu da adam evladı. Bahriyeli'nin kızı.

BAKKAL - *(Gevrek bir gülüşle)* Bilirsin, bilirsin a.. İşine gelmez...

YENGE HANIM - Çöp çatan çatmış, beğenen beğenmiş. Günah değil mi elin kızına?

BAKKAL - Gücenme, yenge hanım? Biz de dört yol ağzına çıkıp kızın babasını deyivermedik a?

YENGE HANIM - *(Hiddetli)* Akşam akşam beni kızdırma. Sen bana baksana. İstersem Saffet Hanımın kızını Bahriyelinin, senin kızını da kahvecinin yaparım, anladın mı? Bana yenge hanım derler. *(Yürür.)*

BAKKAL - *(Yerinden fırlar.)* Aman bu aracı karılardan! *(Yaka silker. Yabancıya bakarak)* Para ile ne yapılmaz? *(Sonra birden)* Bir şey mi buyurdun?

YABANCI - Bir kibrit alacaktım da. *(Para verir.)*

BAKKAL - Kusura bakma. Karı zihnimi karıştırdı.. *(Dükkâna girer.)*

YABANCI - *(Kendi kendine)* Nasıl sorsam? *(Bakkal gelir, kibrit*

verir. Yabancı ses çıkarmadan yürür, kahveye doğru gider.)

BAKKAL - *(Elini şakağına dayayarak düşünür.)* Yine var bu işte bir kurt yeniği. Kahvecinin parmağı...

M.AĞABEY - *(Karşısında oturan kadına bir kâğıt uzatır.)* Buyur, hemşire...

KADIN - *(Kâğıdı aldıktan sonra)* Şimdi ne yapacağım?

M.AĞABEY - Ne mi yapacaksın? Elindeki ilmuhaberi götürüp bir avukata, nafaka davası açtır.

KADIN - Ayol, o katı yürekli herif, bu çocuk benim değil diyor? Nur topu gibi bir çocuk. Şu benim kaderime bak. Başkası, elalemin piçini kızım der, alır, bağrına basar da bizimkisi, erkek evladını başından atar. *(Gözleri yaşarır.)* Hadi oğlum, gidelim. Allah'a emanet ol. *(Yürür.)*

M.AĞABEY - *(Arkasından)* Sen gel yarın Kuruma da çocuğa ayakkabı al.

KADIN - *(Giderken)* Allah razı olsun.

M.AĞABEY - *(Masaya vurur.)* Nuri!

K.ÇIRAĞI - *(Koşarak gelir.)* Buyur, Muhtar ağabey.

M.AĞABEY - Şu kâğıt kalemi kaldır. Akşam oldu artık. Bizim altılılardan kimse görünmedi bugün. Bir yorgunluk kahvesi yap, tiryâki işi..

K.ÇIRAĞI - *(Yüksek sesle)* Tiryaki işi bir! *(Gider.)*

KAHVECİ - *(Tavla oynayanların yanından kalkıp Muhtar ağabeyin yanına gelir.)* Bitirdin mi Muhtar ağabey? *(Yanına oturur.)*

M.AĞABEY - Dertli iş oldu mu bırak. Muhtarlığın tadı yok.

KAHVECİ - *(Yabancıyı görür.)* Buyur, buyur. *(Yabancı yanlarına gelir, şapkasını çıkararak selam verir. Kahveci eliyle karşılık verir.)*

M.AĞABEY - Aleykümüsselam..

YABANCI - *(Otururken)* Dolaş, dolaş, dolaş.. Dizlerim ağrıdı. *(Dizini oğuşturur.)*

KAHVECİ - *(Yabancıya)* Bu bizim Muhtar ağabey. *(Yabancıya gösterir.)* Beyefendi de bizim misafir.

M.AĞABEY - Hoş geldiniz. Ne havadis var Ankara'da?

YABANCI - Ben İzmir'den geldim.

M.AĞABEY - İyi, güzel. Kime misafirsiniz?

YABANCI - Kime mi? Şey... Yani, *(Kahveciyi göstererek)* Ustanın misafiri. *(Gülüşme)...*

KAHVECİ - Sağ ol. Şerefin artsın! Bize misafir, Muhtar ağabey. Yani senin anlayacağın İstanbul'a gezmeğe gelmiş...

M.AĞABEY - Canım onu sormuyorum. Kime, yani hangi eve misafir beyefendi?

YABANCI - Efendim ben mahallede değilim. Yabancıyım. Otelde kalıyorum. Dolaşırken bu semte uğradı yolum.

M.AĞABEY - *(Bedbin)* Birader, bu semt, işte böyle. Görülecek birşey yok... Benim de sormam, alışkanlık. Muhtarlık var serde. *(Kahveciye)* Tadı yok, Muhtarlığın vesselam.

KAHVECİ - Muhtar ağabey, sen aldırma.

M.AĞABEY - Dertli iş oldu mu, yüreğim dayanmıyor. Aldırma. Nasıl aldırmam? Şu demin giden kadının halini gördün, hem aç, hem çıplak. Yarın gel de dedim, Kurumdan çocuğuna ayakkabı verelim. Kocası bıraktı kadını; çocuğa da benim değil diyor. Oysa ki hepimiz, bütün mahalleli biliriz, bu çocuğun o heriften olduğunu. Hem zaten öyle kadın değil. Gel gelelim şans bu da. Kadının dediği gibi, başkası söz aramızda, elalemin piçi için benim kızım diyor da bu herif öz evladını tanımıyor. Dünyanın gidişi böyle. Ne dersin beyefendi?

YABANCI - Her türlüsü var, doğru.

M.AĞABEY - Yok, beyefendi bu şimdi söylediğim gibi az bulunur. Efendim siz bilmezsiniz: Bizim mahallede bir meşhur Saffet Hanım var. Gençliğinde, Allah için, epey canlar yakardı. Bizim mahalleye gelin geldi, bir Bahriyeliye. Adam da sizden iyi olmasın, babacan, iyi bir adam. Bu gün gibi gözümün önünde.Neyse, adamcağız bir hafta evde, bir ay gemide. Evde akıllı uslu bir büyük de yok. Hülasa kadın başladı cilvelenmeye. Kadın şu sokakta otururdu. Şu sokakta da bir Macit Beyimiz vardı, sizlere ömür, o da bugün merhum oldu, Allah rahmet eylesin, iyi adamdı. Mahalleye yeni gelmişti o zaman. Bir oğlu vardı, şöyle kız akran. Çapkın bir şey, yakışıklı da .. Hülasa, bu Saffet Hanım baştan çıkardı bu oğlanı. Başladı et-

rafta dedikodular ama, iş böylece kapandı, çünkü ne olduysa, Macit Bey hiç, hiç bahsetmezdi bundan, tabii biz de üstelemedik. Macit Bey oğlanı kovdu evinden, reddetti. Mahalleye de zaten yeni gelmişlerdi, unutuldu gitti. İyi ya, bununla bitse? Bir de baktık, günün birinde Saffet Hanım bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Cümle mahalleli biliyor ki bu kız o oğlanın. Lâkin... *(Beybaba gelir.)* Buyur Beybaba. *(Kıpırdanırlar.)*

BEYBABA - *(Otururken)* Sohbetiniz ballı olsun.

KAHVECİ - Saffet Hanım lâkırdısı Beybaba.

BEYBABA - Ne tesadüf değil mi? Tam kızın büyükbabasının öldüğü gün kızın düğünü.

M.AĞABEY - Öyle ya, öyle ya!

KAHVECİ - Kıyaksın Beybaba!

BEYBABA - Epey mülk bıraktı Bahriyeli. Bir paşa çocuğu idi.

M.AĞABEY - Yalnız oturdukları ev eder şimdi dört bin, dört bin beşyüz.. *(Kahveciye)* Öyle değil mi?

KAHVECİ - Eyvallah Muhtar ağabey.

BEYBABA - Kızını da iyi yere sattı, diyorlar. İyi ki tahkik falan da etmediler mahalleden.

KAHVECİ - Etmediler, Beybaba.

M.AĞABEY - Ettiler, etmez olurlar mı? Bize sordular. Günah değil mi kızın kısmetine engel olmak? Ev yıkmanın yuva bozmanın günahı büyük... *(Kahveciye takılır.)* Sen böyle şeylere pek aldırmazsın.

KAHVECİ - *(İtiraz eder.)* Tulumbanın başına, Muhtar ağabey. Namus işi bu. Vallahi ağzımı açmam. Kimseye bir şey demem. *(O sırada kahve getiren çırağa)* Dedim mi ulan Nuri, Saffet Hanım'ın kızı için? Yok, Muhtar ağabey, yok. Hem de vallahi, hem de billahi. *(Cebinden davetiyeyi çıkarır.)* İşte düğüne bile davet etti beni.

(Yabancı kâğıdı görmek için eğilirse de kahveci farkında olmadan yine kâğıdı cebine koyar. Bu aralık tavla oynayanlardan biri çat diye tavlanın kapağını kapatarak ayağa kalkar.)

1.OYUNCU - *(Yüksek sesle)* Düşeş. *(Öbür masadakiler oraya döner.)*

2.OYUNCU - Olmaz. Zarı görmedim.

1.OYUNCU - Mızıkçılık yok.

KAHVECİ - *(İkinci oyuncuya)* Ustalık elden gitti.

2.OYUNCU - Birader, o da Saffet Hanım gibi attı düşeşi, kapattı işi... *(İki oyuncu münakaşa ederler, sonra kalkıp giderler.)*

M.AĞABEY - Saffet Hanım'a gelince... O da Allah için, bir daha ne bir şeyini gördük, ne de işittik. Bahriyeli öldükten sonra da...

BEYBABA - O zamandı, o, gençlik tazelik... Yüksek ökçe iskarpinler giyerdi...

KAHVECİ - Maşallah, Beybaba, akıl dediğin sende.

BEYBABA - Yeni şeyler hatırımda kalmıyor oğlum. *(Yabancıya bakarak)* Mesela bu beyi gördüm gibime geliyor. Ama nerde? Gel de hatırla.

KAHVECİ - Bugün gördün Beybaba, öğleden evvel...

BEYBABA - Ya! Bak. İşte unuttum. Bana çok eski, hayal meyal geliyor...

YABANCI - İnsan insana benzer.

BEYBABA - O da doğru. İş meydana çıkınca Bahriyeli de "Benim kızım" dedi çıktı. Olan olmuş. Karıyı boşasa... O da, çocuk da, kendisi de, öyle ya, kendisi de perişan olacak. Günahı boynuna deyip bir sevap işledi. Ömrü de vefa etmedi ya. Bir sevaptır etti. Cennetlik adamdı, rahmetlik...

M.AĞABEY - Oğlan da, şimdi olsa, bizim Naci akran.. Ben onlardan daha büyüktüm. Ağabeyleri idim...

KAHVECİ - Yine de ağabey.

M.AĞABEY - Oğlanın da yaptığı cahillik. İyi çocuktu yoksa. Biraz çapkın, hepsi o kadar. Naci'ye sorun da söylesin: Zeki, çalışkan, arkadaş, dost.. İyi idi. Kadın çıkardı onu baştan...

BEYBABA - *(Düşünceli)* Boş lâf.. Ne kadar insan varsa dünyada, o kadar alın yazısı var..

(Bu konuşma esnasında ebenin evi önünden birinci perdede dükkândan kaçarken gördüğümüz çocuk koşa koşa geçer. Arkasından bir polis, soluya soluya gelir.)

KAHVECİ - *(Polise seslenir.)* Kırdı mı ipi polis efendi?

POLİS - *(Durur. Takipten vazgeçmiş gibi kasketini çıkarır, terini*

siler.) Bir elime geçse. Burnundan çıkarırım fitil fitil..

KAHVECİ - Yine ne uçlandı?

POLİS - Bakkal şikayet etti bugün. Şeker falan aşırmış dükkândan..

KAHVECİ - Bakkalın lâfına bakma. Antikanın biri.

(Polis kasketini giyer. Eliyle selamlayarak bakkala doğru gider.)

BEYBABA - *(Göğe bakarak)* Bugün de akşam oldu. *(Ayağa kalkar.)* Gidelim.. *(Hepsi ayağa kalkar.)*

M.AĞABEY - *(Yabancıya)* Kalkıyor musunuz?

YABANCI - Güle güle. Ben biraz dinleneyim... *(Şapka ile selam verir. Muhtar elini göğsüne dayayarak selâmlar.)*

BEYBABA - *(Geriye dönerek, ayakta kahveciye)* Sen bak işe. Bu gün şu sokaktan bir cenaze kalktı. Bu gece hatimi devri, her ne ise, hepsi yapılacak. Şu sokakta da düğün.

KAHVECİ - Ne yaparsın Beybaba, hazırlanmış etmiş.

BEYBABA - Bizim zamanımızda da hazırlanır ederlerdi, böyle yan yana iki sokakta değil, mahallede bir cenaze olsa, sazmış, çengi imiş, hepsi susardı. Davetliler yemeklerini yer, yaşlıları dağılır, gençler de kendi aralarında sohbet ederlerdi.

M.AĞABEY - Başkaydı devran o zaman.

BEYBABA - Bilin diye söylüyorum. Benim bir ayağım çukurda. Yarın ben de ortadan kalkarsam, teneke mahallesinden farkı kalmayacak Rüstempaşa'nın.. Buna üzülüyorum. *(Muhtar ağabeyle birlikte yürür, yola iner, biri sağa, biri sola, kaybolurlar. Kahveci tekrar oturur.)*

YABANCI - Ne hoş adam, Beybaba?

KAHVECİ - *(Silkinir kalkar.)* Hoştur ağabey. İlle velakin... Sen otur Beyefendi, ben yine gelirim.

YABANCI - Bak işine, bak işine. *(Kahveci ocağa gider. Kendi kendine)* Şu kahve köşesinde duyup işittiklerim?. *(Düşünceye dalar. Önce polis, sonra bakkal, dükkândan çıkarlar.)*

POLİS - *(Giderken)* Sizin için yoruluyoruz işte.

BAKKAL - Yorgunluğun benden. Dükkânı boş bırakma.

POLİS - Dükkânı iyi kapat merak etme..

BAKKAL - O piçi, polis efendi, o piçi yakalayım dersen bu gece

Saffet Hanımlara git; muhakkak bulursun onu düğün evinde...

POLİS - İyi hatırıma getirdin. Allahaısmarladık. *(Gider.)*

BAKKAL - Mehmet!

B.ÇIRAĞI - Buyur usta. *(Gelir.)*

BAKKAL - Oğlum, Mehmet, sen ne zaman adam olacaksın? Ben biri ile konuşurken arsız arsız ağzımın içine bakıp durma demedim mi sana?

B.ÇIRAĞI - Şey, usta..

BAKKAL - Nuri ağabey, Nuri ağabey... İllallah Nuri ağabeyden de, senden de...

B.ÇIRAĞI - Düğünümüz yakın dedi..

BAKKAL - O öyle miyavlar, kedi gibi. Sen gözünü aç, adam ol da kızımı sana vereyim.

B.ÇIRAĞI - *(Şaşkınlıkla)* Sahi mi usta?

BAKKAL - Yok, şaka. Seni karşıma alıp şaka mı ederim ben?

B.ÇIRAĞI - *(Hoplaya hoplaya dükkâna doğru giderken)* Adam oldum gitti. *(Kahveye doğru dönerek)* Na sana Nuri ağabey!

BAKKAL - *(Kendi kendine)* Dedikodusuz iş... Neme lâzım.. *(Dükkâna henüz girmişken yürüyüşüne, kılığına, kıyafetine meraklı otuzluk bir adam sigarasını içerek gelir.)*

PAŞAZADE - *(Dükkân kapısından)* Bir kibrit verir misiniz?

BAKKAL - *(Kibritle birlikte eşiğe çıkar.)* Buyur Paşazadem?

PAŞAZADE - Nasılsın, iyi misin?

BAKKAL - Kız babası mısın nafile. Sen nasılsın Paşazadem?

PAŞAZADE - İyi olmaya imkân var mı?

BAKKAL - Hayrola?

PAŞAZADE - Dedikodu monşer.

BAKKAL - Epey zamandır görünmedin de, Paşazadem?

PAŞAZADE - Bu mahalle beni açmaz. Şişli'de oturuyorum; kibar bir pansiyonda. Geçen gün, pansiyon sahibine yazlığına Büyükada'ya gideceğimi söyledim, buraya geldim.

BAKKAL - Çok güzel. Adaya ne zaman taşınacaksın, Paşazadem?

PAŞAZADE - *(Bakkalın yüzüne bakar, acı acı)* Adaya mı? Pan-

siyon kirasını verebilsem.

BAKKAL - Sizin verese işi olmadı mı? Dedenin arsaları?

PAŞAZADE - Dedem Zekâi Paşa, nur içinde yatsın, bırakmış bırakacağını. Davayı kazanınca müthiş zengin olacağım.

BAKKAL - Deme? Ne gelecek bakalım, mirastan?

PAŞAZADE - Eh, işte, kırk, kırk beş bin lira benim hisseme.

BAKKAL - *(Gözlerini açarak)* Amanın.

PAŞAZADE - Mehmet, bana bir kırkdokuzluk, bir sardalya, bir limon, bir francala, bir paket tütün, biraz da peynir...

BAKKAL - *(Çırağa)* Ver oğlum ver. *(Müşteriye)* Zengin oldun desene?

PAŞAZADE - Davayı kazanacağım.

BAKKAL - Kıza yazık oldu desene?

PAŞAZADE - Lili mi?

BAKKAL - Lili de kim?

PAŞAZADE - Pansiyon sahibimin kızı.

BAKKAL - Yok, o değil. Benim dediğim Saffet Hanım'ın kızı. Perihan... Kızı sana vermediler de...

PAŞAZADE - Lili ondan daha güzel. Perihan biraz seksape...

BAKKAL - Seksen papel nereye vereceksin, anlamadım?

PAŞAZADE - Seksapel... Yani kadın...

BAKKAL - Aferin sana, Paşazadem. Bunu da sen çıkardın meydana, ha? Kızoğlan kız, ha? Tevekkeli dememişler. Kenarına bak bezini al. Anasına bak...

(Çırak Paşazadeye bir paket uzatır. Paşazade hemen paketi kapar.)

PAŞAZADE - Tamam mı?

B.ÇIRAĞI - Hepsi yüz seksen.

PAŞAZADE - *(Uzaklaşırken bakkala)* Sonra hesaplaşırız. Allaha ısmarladık.

BAKKAL - *(Alıklaşır.)* Ulan tavladı herif bizi be. Vereseden, davadan sana ne? Aklım da paraya gidiverdi. Na, kafa. Mehmet, oğlum, bari unutturma da deftere yazıvereyim. Verirse de vermezse de. *(Biraz sonra)* Mehmet!

B.ÇIRAĞI - Buyur usta?

BAKKAL - İndir kepenkleri.

B.ÇIRAĞI - Daha erken, usta?

BAKKAL - İndir kepenkleri.

B.ÇIRAĞI - Peki, usta. *(Kepenkleri indirmeye, bir yandan da eşyayı taşımaya başlar.)*

BAKKAL - Hangi bir derdime yanayım? Alacaklı yüzünden battım ona mı? Kızı kocaya veremedim. Evde kaldı, ona mı? Dükkânı yola kesecekler, ona mı? *(Bedbin)* Bari yola kesseler şu dükkânı da ben de kurtulsam. *(Dükkâna girer)*

(Çöpçü kadın, yorgun adımlarla gelir. Kırmızı işaret fenerini yakar. Bu aralık birinci perdede gördüğümüz ihtiyar dilenci gelir, bakkalın bitişiğindeki çıkmalı evin kapısını çalar. Kapı açılır, süt alan kadının profili. Dilenci sadakasını alır, elini göğsüne götürür. Sessiz uzaklaşır. Çöpçü kadın doğrulur, bakkala girer. Bu aralık cami tarafından simitçinin sesi duyulur.)

SİMİTÇİ - Akşam simidi... Sıcak sıcak...

(Bu ses yabancıya bir şeyler hatırlatır. Koklar gibi yapar; çöpçü kadın bir çift ekmekle çıkar. Tam o sırada yoldan acele acele marangoz geçmektedir.)

Ç.KADIN - Uğur ola?

MARANGOZ - Ha sen misin? Hızlı hızlı eve yetişeyim diye bakmadan gidiyorum.

KADIN - Acelen ne? Beraber gidelim.

MARANGOZ - Bizimki, eli kulağında.

Ç.KADIN - Karnı burnundaydı zaten...

MARANGOZ - Eyvallah *(Yürür.)*

Ç.KADIN - Hadi hayırlısı. Bir avazda inşallah!

MARANGOZ - Sağol.

Ç.KADIN - *(Arkasından seslenir.)* Kız mı, oğlan mı? Ne bekliyorsun?

MARANGOZ - Oğlan inşallah. *(Gider)*

Ç.KADIN - Keşke beni de anam erkek doğursaymış.

(Süpürgesini omuzuna vurur. Bu sırada masaları toplamakla meşgul olan K.çırağı, seddin ucuna gelir)

K.ÇIRAĞI - *(Çöpçüye)* Abla, hizmet etsene düğünde. Bahşiş

falan alırsın.

Ç.KADIN - Bahşiş falan mı? Ölü evine giderim de sevap alırım, daha iyi.

(K.çırağı işine dalar. Bu aralık kahveci bıyıklarını sıvazlıyarak görünür. Yabancının yanına giderken durur.)

KAHVECİ - Nuri. Yak ortayı. *(Nuri ortayı yakınca asmanın içinde tatlı bir ışık parlar. Yabancıya)* Yalnız bıraktık beyefendi. *(Yanına oturur, bıyıklarını sıvazlamaya devam eder. Sigara yakar. Ara sıra konuşur.)*

Ç.KADIN - *(Geçmekte olan bir işçiye)* Uğur ola?

1.İŞÇİ - Eyvallah abla.

Ç.KADIN - Isındın mı işine?

1.İŞÇİ - Geçiniyoruz, abla.

Ç.KADIN - Haftalıklar nasıl?

1.İŞÇİ - Yarın belli olacak. Arttıracaklar.

Ç.KADIN - Hadi uğurlar olsun. *(Geçen başka bir işçiye)* Selam sabah yok mu?

2.İŞÇİ - Olmaz olur mu? Bizim tarafa hiç uğramaz oldun?

Ç.KADIN - Uğrayıp uğramadığımı nerden biliyorsun? Evde yoksun ki...

2.İŞÇİ - Sözümü dinleyip bizim fabrikaya girsen iyi idi ama...

Ç.KADIN - Söylemesi kolay. Evdeki encikleri kime bırakayım? Ben keyfimden bu mahallede çöpçülük etmiyorum ya? Gidip gelip çocuklara bakıyorum.

2.İŞÇİ - Mektup alıyor musun?

Ç.KADIN - Mektup mu? Kuşun kanadında.

2.İŞÇİ - Uzak yere düştü fukara... Mardin. İnşallah yakında soyunur. *(İşçi yürür.)*

Ç.KADIN - Bilmem ki? *(O da yürür.)*

(Mihri Hatun sokağından Beyağabey gelir, ebenin sokağına döner, seddin altından geçerken kahveci ona seslenir.)

KAHVECİ - Bu vakit nereye, Beyağabey?

BEYAĞABEY - *(Durur.)* Gece için biraz günlük, biraz tütsü, biraz ödağacı lazım Macit Beylere de, alıvereyim dedim. *(Dikkatle yabancıyı süzmeye başlar.)*

KAHVECİ - *(Yabancıya baktığını görür.)* Beyefendi yabancı,

tanımazsın Beyağabey...

BEYAĞABEY - Ya, öğle mi? Gözüm ısırdı da.. Eyvallah. *(Yürür)*

KAHVECİ - Eyvallah Beyağabey. *(Bu aralık ebenin sokağı tarafından otomobil gürültüsü, korna sesleri duyulur. Yabancıya)* Durdukça ben de karıştırdım. Evvelce görmüşlüğüm var gibi seni...

YABANCI - Birbirimize ısındık da ondan.

KAHVECİ - Allah inandırsın, bu gece seni bırakmam, bırakmam ama, düğün bu, gitmezsen gücenir mahalleli... İlle söyletecekler beni gülmek için.

YABANCI - *(Bir şey sormak ister.)* Bu düğün...

(Tam o aralık, arka arkaya dizilmiş beş kişi, çalgıcılar, bata çıka ebenin evi önünden ortaya çıkıverirler. Kahveci gürültüye başını çevirir.)

1.ÇALGICI - Batmadan çıkabilsek buradan.

2.ÇALGICI - Burda bir kahve var, kahveye dalalım.

BİRKAÇI - İyi olur. Kahveye kahveye.

KAHVECİ - *(Yerinden fırlar.)* Buyrun buyrun! Bu taraftan. *(Çalgıcıları karşılar, yer gösterir, masa gösterir.)* Nuri! Ulan Nuri!

3.ÇALGICI - *(Paçalarını çırpar.)* Sözde taksi ile geldik.

KAHVECİ - Kusura bakmayın, yolumuz bozuk.

(Bu sırada camiden tarafa boyacı da görünür.)

3.ÇALGICI - *(Yüksek sesle)* Boyacı. *(Boyacı kahve doğru gelir.)* İşte bu iyi oldu.

1.ÇALGICI - *(Kahveciye)* Düğün evi nerde? Uzak mı?

KAHVECİ - Şu sokağın içinde, yakın yakın...

1.ÇALGICI - Oturmayalım öyleyse, doğru eve gidelim.

4.ÇALGICI - Biraz kendimizi derleyip toplayalım, çeki düzen verelim.

KAHVECİ - Siz buyrun, siz buyrun. Bir kahve, bir çay...Şimdi nasıl olsa Saffet Hanım'a haber gider; mahalle bu.

2.ÇALGICI - Vallahi sıcak bir çay fena olmaz.

5.ÇALGICIDAN BAŞKA HEPSİ - Çay, Çay!

KAHVECİ - *(Beşinci çalgıcıya)* Sen ağabey?

5.ÇALGICI - Ben birşey istemem. *(Çırağa)* Al oğlum, şunu. Bana bir yirmibeşlik. *(Çırağa para verir, çırak gider.)*

3.ÇALGICI - *(Boyacıya)* Yalnız cila, yalnız cila...

KAHVECİ - *(Yüksek sesle)* Gelsin çaylar. *(Ocağa doğru gider. Çalgıcılar üstlerini, başlarını düzeltmekle meşgul olurlar.)*

K.ÇIRAĞI - *(Bakkal dükkânının önünde)* Ulan Mehmet, o surat ne be?

B.ÇIRAĞI - Sana ne? *(Nuri dükkâna girer)*

1.ÇALGICI - *(Boyacıya)* Şunları da temizle. *(Boyacı temizler sonra gider.)*

K.ÇIRAĞI - *(Dükkândan çıkar . Mehmed'e)* Yine lâğıma mı düştün, ne oldu?

B.ÇIRAĞI - *(Terslenir.)* Bana mı söylüyorsun?

K.ÇIRAĞI - *(Kahveye dönerken)* Enayi!

B.ÇIRAĞI - *(Hiddetle)* Aptal.

BAKKAL - *(Dükkândan)* Mehmet. Kiminle dırdır ediyorsun? İndir kepenkleri!

B.ÇIRAĞI - *(Nuri'nin arkasından)* Ben sana gösteririm. *(Dükkâna girer.)*

KAHVECİ - *(Ocaktan)* Nuri!

K.ÇIRAĞI - Geliyor. *(Çalgıcının sigarasını verip, ocağa gider, elinde çay tablasıyla gelir, dağıtmaya başlar.)*

(Bir erkek çocuk, marangozun oğlu koşarak Mihri Hatun'dan gelir. Ebenin kapısını hızlı hızlı çalar. Bu sırada bakkal da çırağı da dükkânı kapatmış gitmek üzeredirler.)

ER.ÇOCUK - Teyze! Teyze! *(Tekrar çalar.)*

BAKKAL - *(Ebenin evine doğru bakarak)* Mehmet, oğlum, yüreğim hop etti. Ebe bizim eve geldi sandım. İçim de amma yufka... *(Kucağında çocuk sallar gibi yapar.)* Kucağına aldın mı mis gibi kokar başı. Cennet toprağı gibi. *(Koklar gibi yapar.)* Oh!... *(Gözlerini büzerek öylece kalır. Sonra)* Yürü! *(Yürür. Çırak da arkasından Mihri Hatun'a doğru giderler.)*

EBE - *(Kapıyı açar.)* Allah bilir, sancılar sıkıştırdı?

ER.ÇOCUK - Çabuk teyze.

EBE - Oğlum, ben de zaten hazırım. Çantamı fenerimi alayım

da... *(Girer ve çıkar. Bir elinde çanta, bir elinde fener.)* Ne olur, ne olmaz, belki geç kalırım. *(Yürürken)* Düğüne de gitmezsem Saffet Hanım gücenir. Bakalım ne olacak?

(Bu aralık sokak feneri yanar.)

KAHVECİ - *(Bıyıklarını sıvazlayarak gelir.)* Nuri! Çevir düğmeyi! *(Seddin üzerinden bir ampul ışıldar. Çalgıcılara)* Değdi mi çay?

BİRKAÇI - Eline sağlık.

5.ÇALGICI - *(Cebinden bir şişe çıkarır.)* Biz de dem alalım.

KAHVECİ - *(Çalgıcı şişeyi ağzına götürürken)* Olmaz. Sen başta misafirimsin. *(O da cebinden bir şişe çıkarır.)* Ayak turabınım, buyur iğrenmezsen. *(Şişeyi beşinci çalgıcıya tutuşturur.)*

5.ÇALGICI - *(Şişeyi başına diker.)* Eyvallah erenler. *(Şişeyi kahveciye uzatır.)*

KAHVECİ - *(Şişeyi alır, başına dikerken)* Hu, erenler. *(İkisi de yumruk mezesi yaparlar, sonra)* Nuri! Işığı kes! *(Parlayan ampul söner.)*

1.ÇALGICI - *(Kanunu kılıfından çıkarır, muayene eder.)* Az kalsın kapaklanıyordum. Bu da elimde, çat, duvara çarptı. Allah vere de... *(Tıngırdatır.)*

4.ÇALGICI - *(Zurnasını kılıfından çıkarır, üfler. Bozuk bir ses çıkar. Çırağa)* Oğlum bir bardak su getir misin?

(Bu aralık ötekiler kendi çalgılarını muayene eder. Çırak su getirir. 4.Çalgıcı zurnasının dilini ıslatır.)

KAHVECİ - Saz dedin mi, biterim. *(Şişeyi beşinci çalgıcıya uzatır.)*

5.ÇALGICI - Eyvallah. *(Başına diker. Sonra kahveciye verirken)* Caz da sever misin?

KAHVECİ - *(Şişeyi başına diker.)* Sevsem neye yarar? *(Dans taklidi yapar.)* Bunu bilmedikten sonra. Erken geldik erenler biz, erken... *(Durur.)* Gözünü sevdiğim fasıl.

5.ÇALGICI - *(Kendi şişesini diker.)* Bu gece hepsi var, fasıl da caz da...

KAHVECİ - *(Şişe elinde)* Deme yahu? Sizden başka da takım var mı?

5.ÇALGICI - Yok, canım, hep biz. Çift saatte saz, tek saatte caz. Anlarsın ya? Zaman böyle istiyor ne yaparsın. Ben kemancıyım, ama, cümbüş de, klârinet de, başka şeyler de çalarım. Sıkışırsam akordiyon, saksafon bile çalarım. Yerine göre. Bir de trampet uydurduk kekâh. Anlıyacağın, geçim dünyası bu. Modaya uyacaksın.

KAHVECİ - Ulan amma da kötü oldu dünya be. *(Karşılıklı şişeleri dikerler.)*

5.ÇALGICI - *(Nağme ile)* Köşebaşı meyhane/Asmadandır kapısı *(Her mısraı ikişer kere söyler.)*

KAHVECİ - *(Telâşla)* Yerin kulağı var, erenler. Köşebaşı kahvehane...

5.ÇALGICI - *(Nağme ile)* Köşebaşı Kahvehâne... *(Tam bu aralık garson çıkagelir.)*

GARSON - *(Kahveciye)* Usta burada tezgahlayacağınıza buyurun hep beraber. Saffet Hanım bekliyor.

1.ÇALGICI - Biz de yan geldik, oturduk. Ortalık kararardı. *(Çalgıcılar ayağa kalkarlar.)*

KAHVECİ - Eyvallah erenler. Biz de yabancı değiliz. Buyrun gidelim.

(Kahveci yabancıyı unutur. O da çalgıcılarla beraber, önde garson, kahveden çıkar. Çırak acele ile bahçedeki birkaç masa örtüsünü , çay bardaklarını toplar, asmadaki ışığı söndürür. Kahvenin kapısını kilitler.)

K.ÇIRAĞI - *(Yabancının masasına doğru)* Kusura bakma, müfettiş bey.

(Acele ile gider. Yabancı arkalarından bir hayalet gibi kalkar, yürür, yola iner. Sonra adımlarının yavaşladığı, durduğu, geri dönerek üç yol ağzına gelip, kararsız, bakındığı, kımıldamadığı görülür. Tam bu aralık beyağabey, çarşı dönüşü, yabancı ile yüz yüze gelirler.)

YABANCI - *(Kendini tutamaz)* Naci!

BEYAĞABEY - *(Hayretle)* Sen misin? *(Kucaklaşırlar.)* Nasıl da seni tanımadım. Sen değil miydin oturan kahvede? Birden toparlayamadım. Ne zaman geldin? Doğrusu hiç beklemiyordum? Sağ olduğunu bile bilmiyordum.

BEYAĞABEY - *(Devam)* Aşkolsun sana! Hiç, hiç aramadın. *(Gülmek ister.)* Ziyanı yok, yine geldin ya? *(Yabancının sustuğuna dikkat eder.)* Eve uğradın mı? *(Yabancı başiyle hayır der.)* İyi. Gel bize gidelim. *(Koluna girer.)*

YABANCI - *(Kımıldamaz. Dura dura.)* Nac... Biliyorum...

BEYAĞABEY - *(Kolundan çekmek ister.)* Allah, Allah. Sokakta konuşulur mu? Gel eve gidelim. Yirmi yılın hasreti. Uzun uzun konuşacağız. Gel...

YABANCI - *(Kımıldamaz)* Yok, yok. Eve gitmeyelim. Şurda dur biraz benimle. Gelişim zaten saçma. Ama insanın yaşı ilerledikçe, ne bileyim? İçimde bir yumuşama mı? Eski günlere bir hasret mi? Yoksa, ömür geçiyor... Bir acınma mı? Bir şeyler oluyor işte. Dün gece sabaha kadar, otelde sağa döndüm, sola döndüm, bir türlü gözüme uyku girmedi. Hep eski şeyleri andım...

BEYAĞABEY - Dün geldin demek?

YABANCI - Yirmi yıl semtine uğramadım bu mahallenin. Dün İstanbul'a yanaştığımız zaman da hiç aklımda yoktu. Yok muydu sahiden? Neyse... Vapurdan bakarken bile başımı bu semte çevirmedim. Akşam Beyoğlu'nda bir iki arkadaş lokantaya, sonra da tiyatroya gittik. Yarı geceden sonra otele döndüm. Başımı yastığa koyar koymaz... Al sana yeni bir tiyatro: Hâtıralar.

BEYAĞABEY - Arayıp sormadın bile...

YABANCI - Eski hatıraları anmada ne fayda var? Ara sıra İstanbul'a döndümse de... Acı şeyler. Babam, nur içinde yatsın. Titiz, aksi tabiatlı, lamı cimi olmayan bir adam olmasaydı o mesele de kapanır, giderdi. Gençlik işte. Ne olur hoş görse. Kadın, mesele olur, olmaz, tam fırsatı yakaladı. Hangi üvey ana kocasının eski karısından olan çocuklarına tahammül eder? Babam, namus işinde, bilirsin, çok müteassıptı. Bir gün kulağımdan hiç gitmez, sofradayım.Üvey ana, babama şöyle diyor: "Ben yaşta kazık kadar herife anne mi olayım? Beni alırken bunu düşünmeliydin. Bir evde hem o , hem ben? Oturmam." Ya o, ya ben "Sonra ağlıyarak "Mahallenin diline destan olduk". Oda kapısı kapalı. Biraz daha yaklaştım. "Bu ne biçim söz? dile

destan olacak ne var? diye söylendi babam. Kadın: "Söylemeyim, söylemeyim dedim, beni zorla söyletiyorsun. Oğlun olacak o çapkın, Bahriyelinin karısı Saffet'le" Babam: "Sahi mi?" Kadın: "Eh yarın bir gün baskın yaparsa mahalleli, inanırsın o zaman." Düşün: Babam gibi sert, telakkilerine, âdetlerine sıkı sıkıya bağlı bir adam... Diğer taraftan genç bir üvey anne var evde, ne yapar? "Reddettim onu evlatlıktan!" Boğulur gibi haykırdığını duydum.Toy bir delikanlıyım o zaman. Bir an içinde, içim alt üst oldu. Yerin dibine geçtim. Sonra birden içim isyan dolu fırladım merdivenlerden. Sokak kapısını öyle bir çarptım ki. Köşeyi dönerken üvey ananın karaltısı dolaşıyordu çıkmanın penceresinde. Gidiş o gidiş...

BEYAĞABEY - Ne yaptın sonra?

YABANCI - Ne mi yaptım? Bir simit alacak param yok. Akrabaların hepsini Umumi Harp bir yere dağıtmış. Bursa'ya gittim. Amcam ölmüş, oğullarının ikisi de asker evde kimse kalmamış. Dayım İngilizler'de esir, Mısır'da... Neyse birkaç kuruş tedarik edip döndüm İstanbul'a. Az sonra da düşman istilasına uğradı Bursa... O bir seneyi nasıl geçirdim, Allah bilir. Garsonluk ettim, arzuhalcilik ettim, aktörlük ettim, çımacılık ettim, nihayet bir gemiye ocakcı oldum. Böylece attım kapağı Marsilya'ya. Ondan sonrası uzun... Nihayet okudum, diploma aldım. Döndüm, İstanbul'a. Doğru gittim Ankara'ya. Bir zaman memurluk ettim, dolaştım. Sonra serbest çalışmaya başladım. Komisyonculuk, müteahhitlik, fabrika mümessilliği, şu, bu, derken, bugün, çok şükür yolunda işim... Evlendim. Üç çocuğum var, üçü de oğlan. Bir de kız istedim ama... *(Beybaba susar.)* Ne kadar, ne kadar gizli bir mahallenin hayatı... Şu kahve köşesinden duyup öğrendiklerim? *(İçini çeker.)*

BEYAĞABEY - Ne yapacaksın şimdi?

YABANCI - Ne mi yapacağım? *(Durur.)* Hiç. Her şey şu gecenin örtüsü altında kalacak... Hayatta çok şey gördüm. Hiç bir zaman bu günkü kadar, en güç anlarda bile bir karara varmak için bu kadar bocalamadım. Sabahtan beri, gidemedim bu semtten. Sokak sokak dolaştım. Bir aralık cenaze kalktıktan sonra eski mezarlığın içinden selvi arkalarına gizlenerek karşıdan karşıya evimizi seyrettim. Harap olmuş. Kadınlar

dolup boşalıyor. Ara sıra senin de girip çıktığını gördüm. Bilsen sana nasıl aktı içim! Bir ara bir genç kız gördüm. Pencereye yaklaştı. Ağlıyordu. Dürdane olacak, beyaz, sarışın...

BEYAĞABEY - Ta kendisi.

YABANCI - Artık dönüp gitmek üzere idim. Şu köşebaşına uğradım. Allahım! Bu bakkal, bu kahveci, mahallenin canlı tarihi!

BEYAĞABEY - İşittin mi yoksa?

YABANCI - Hepsini duydum. Hele o ihtiyar? Beybaba... Sanki babam. Elini mi öpecektim, boynuna mı sarılacaktım bilemiyorum. Niçin? Onu da bilmem. Sonra Muhtar Ağabey... Sakınmama imkân yoktu. Yüzyüze oturduk. Tanımadı bereket. Gidemedim işte...

BEYAĞABEY - Ne diyeyim? Hepsini biliyorsun. Gel artık evimize dönelim, biraz dinlen. bu geceyi bizde geçir. Acı tatlı Allah ne verdiyse, hem yer, hem konuşuruz...

YABANCI - Hayır. Beni dinle... Senden bir ricada bulunacağım. Yarın ben dönüyorum İzmir'e. Sana buradan ayrılmadan önce, senin adına bir çek yollayacağım. Bu çeki kırdır. Evin borcunu, bakkalın borcunu, daha ne varsa böyle, hepsini öde... Geri kalanı Dürdane'nin cehizi... *(Beyağabey susar.)* Olur mu?

BEYAĞABEY - Peki...

YABANCI - Sana bir çek daha yollayacağım. Bu da Saffet'in adına... Mahremce ona verirsin, kızımız için... *(Beyağabey susar.)* Olur mu?

BEYAĞABEY - *(Gözlerini siler.)* Peki.

YABANCI - Hadi artık ayrılalım... *(Kucaklaşırlar.)* Senin için her zaman ben benim, ama başka hiç kimse beni bilmesin, tanımasın. Anladın mı?

BEYAĞABEY - Evet.

YABANCI - Hazır, unutuldum. Bu daha iyi. Daha iyi, yani aile babası için. Az kalsın, yirmi yıl sonra da yine bir cahillik edecektim. Eski şeyler, eski şeylerdir. Pek karıştırmamalı onları. Her zaman bir köşebaşı çıkar insanın karşısına.. Hadi güle güle. *(Beyağabey kımıldamaz. Yabancı sırtına vurarak)* Hadi

güle güle!

BEYAĞABEY - Seninle geleyim, otele...

YABANCI - Hayır, hayır.

BEYAĞABEY - Tramvaya kadar götüreyim seni?

YABANCI - Değmez. *(Beyağabey gitmek için bir adım atar. Birden döner.)*

BEYAĞABEY - Allahaısmarladık! *(Tokalaşırlar.)*

YABANCI - Güle Güle! *(Arkasından bakar.)*

(Ebenin evi önünden düğüne giden genç çiftin geldiği görülür. Kadın bastığı yerlere dikkat ederek önden yürümektedir)

G.KADIN - *(Durur.)* Aman, aman, aman, yetiş. Elimi tut. İskarpinim, iskarpinim... Oh... eyvah...

G.ERKEK - *(Karısının elinden tutarak)* Karıcığım, şuraya bas. *(Genç kadının hareketi)* Tamam.

G.KADIN - *(Sinirlenir.)* Gördün mü şimdi? Böyle düğüne gidilir mi? İsparpinimi düzelteyim derken eteğim battı... Dönelim eve, dönelim...

G.ERKEK - Üzülme karıcığım, mahalleli bizi tanır. Kabahat bizde mi? *(Koluna girer. Bu sırada uzaktan caz sesleri duyulur. Yürümeğe devam ederler.)*

G.KADIN - Sarhoş mu ne? Dönüp dönüp bize bakıyor?

G.ERKEK - *(Hem yürür, hem yabancıyı süzer, kendi kendine)* Yabancı...

Perde

İKİNCİ TABLO

Birinci tablonun aynı. Havada tek tük yıldızlar. Mahalle bekçisi gelir.

BEKÇİ - Bu gecede bir uğur var inşallah. Marangozun sevincini görmeli, oğlan doğdu diye. Çocuklar oldu beş... Onu düşünmüyor da... En büyüğü daha ondördünde. Allah adama kuvvet verirse rızkını taştan çıkarır. *(Uzaktan alaturka bir çalgı sesi duyulur. Derinden kahkahalar)* İşi uzattılar. Gecenin bu vakti, daha dağılmadılar. Şimdiki düğünlere aklım ermiyor. Zerde yerine rakı, şarap... Bekçi babaya buyur ederler şarabı, mezeyi... Töbe! Ne ondan, ne ondan. Kadın da zorlu kadın ha. Erkek gibi. Mahallenin Saffet Hanım'ı. Bir başına o kadar kalabalığı çeviriyor.. *(Bir düdük sesi duyulur. Bekçi de karşılık verir.)* Bu gece düğün deye devriyeler burda. Komiser de davetlidir ya, düğüne... Bir de Macit Bey'i düşün. Bu dünya böyle..

(Karanlıkta yakası kalkık, bir hayalet gibi, yabancının

yaklaştığı görülür. Bekçi fenerin dibinde durarak geleni gözler. Yabancı bekçiye yaklaşır.)

YABANCI - Merhaba!

BEKÇİ - Merhaba. Düğünden mi çıktın?

YABANCI - Vallahi bir yerden çıkıyorum ama...

BEKÇİ - Hakkın var. Ne o öyle kapının önü? *(Yabancı, yarı dönük, geldiği tarafa doğru bakar.)* Mahallenin bütün dökünütüsü kapıya dolmuş. Sade kapı da değil. Dolan bahçenin dört bir etrafını, her tahta aralığında bir göz... Neye dikiz ederler sanki? Merak bu.

YABANCI - Gelini gördün mü?

BEKÇİ - Görmem mi? Elbet gördüm.

YABANCI - Güzel, değil mi?

BEKÇİ - Güzel, güzel ya...

YABANCI - E?

BEKÇİ - Hani Allah dirlik düzenlik versin...

YABANCI - Gelinliği de yakışmış değil mi?

BEKÇİ - Yakışmaz mı, yakışmış a...

YABANCI - E?

BEKÇİ - Bu zamanda bu kadar masraf? Eh, o da bu dünyanın gidişi... kimi borç harç içinde, kimi... *(Başını sallar.)*

YABANCI - Ne zamandan beri bu mahalledesin?

BEKÇİ - Yirmi yıldan fazla...

YABANCI - *(Yüzünü bekçiden tarafa döner.)* Kimbilir neler neler gördün. *(Bekçi eliyle "Çok" der gibi bir hareket yapar.)*

BEKÇİ - *(Bekçi yabancıyı süzer.)* Bu mahalleden değilsin, belli.

YABANCI - Belli değil mi?

BEKÇİ - Yollar bozuk. İstersen caddeye kadar çıkarayım.

YABANCI - Eksik olma. Düşe kalka çıkarım. *(Bekçiye küçük bir hediye verir.)* Bir şey değil ama... *(Yürür.)*

BEKÇİ - Sağol! *(Parayı görünce)* Beyefendi, yanlışlığınan... *(Parayı uzatır.)*

YABANCI - Yanlış değil, yanlış değil... *(Gider.)*

BEKÇİ - Allah Allah! Hızır gibi bir adam. Bizimkisi de para diye sızlanıyordu mektupta. *(Gezinir. Yıldızlara bakınır.)* Yirmi yıl.. Dile kolay. Ama böylesi iş görmedim şimdiye kadar . Kimbilir daha neler neler saklı bu âlemde? Kimbilir kim bu adam? *(Yıldızlara bakar.)* Şu yıldız bu gece parıl parıl... Şu öteki, o da parlıyor. İşte bir tanesi de kaydı. Eh, kısmet kapısı yıldızlar... Kimi açılır, kimi kapanır. *(Bir düdük sesi)* Köşebaşı! *(Düdük çalar. Sonra)* Yüz otuz beşinci gece. *(Yürür. Uzaktan caz sesleri duyulur.)*

Perde

№ 3004

90.06.Y.0001.1268

Ahmet Kutsi TECER (1901 - 1967): Şair, oyun yazarı, folklor araştırmacısı, eğitimci. Bugün çeşitli alanlarda ünlü pekçok sanatçının yetişmesinde büyük çabaları olmuştur.

"KÖŞEBAŞI", Devlet Tiyatroları'nın 27 Aralık 1947 günü açılan ilk sahnesi Ankara'da "KÜÇÜK TİYATRO"nun açılış oyunudur. İlk baskısı da yine 1947 yılında yapılmıştır. O günden beri ülkemizin çeşitli tiyatrolarında defalarca sahnelenmiştir. Ünlü ressam Turgut Zaim tarafından hazırlanan ilk dekoruna da hemen her defa bağlı kalınarak sahneye konmuştur. Bugün artık bir başyapıt ve çağdaş Türk Tiyatrosu'na yol açan oyun olarak Tiyatro Edebiyatı'ndaki yerini almıştır. İngilizceye de çevrilmiş olan KÖŞEBAŞI yurt dışında temsil edilen ilk Türk oyunudur.

Yazarın açıklamasına göre: "Köşebaşı bir hayat dilimidir. ..... Eserin asıl kahramanı mahalledir..... Eski bir mahallenin yirmi dört saatinden alınmış bir kesitle günlük yaşayışımızdan bir tablo..... Orta oyununun tiyatro bakımından özellikleri bana Köşebaşı'nda ondan faydalanmayı ilham etti. Orta oyunu biraz da İstanbul demektir. Köşebaşı'nda Orta oyunu varsa bu da Rüstempaşa'nın İstanbul'da bir mahalle olmasından başka nedir?"

ISBN 975 - 17 - 0771 - 4
3.400 TL.